

LEASUITHE 001-098

ón gCoiste um Fhostaíocht agus um Ghnóthaí Sóisialta

Tuarascáil

Ďuriš Nicholsonová Lucia

A9-0003/2024

An Cárta Míchumais Eorpach agus an Cárta Páirceála Eorpach a bhunú do dhaoine faoi mhíchumas

Togra le haghaidh treorach (COM(2023)0512 – C9-0328/2023 – 2023/0311(COD))

Leasú 1

Togra le haghaidh treorach

Aithris 1

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

(1) Tá an tAontas **Eorpach** fothaithe ar luachanna dhínit an duine, na saoirse, agus urramú chearta an duine agus tá sé tiomanta don idirdhealú a chomhrac, lena n-áirítear ar fhorais mhíchumais, mar a leagtar amach sa Chonradh ar an Aontas Eorpach, sa Chonradh ar Fheidhmiú an Aontais Eorpaigh (CFAE) **agus** i gCairt um Chearta Bunúsacha an Aontais Eorpaigh (an ‘Chairt’).

Leasú

(1) Tá an tAontas fothaithe ar luachanna dhínit an duine, na saoirse, **an chomhionannais** agus urramú chearta an duine agus **tá** sé tiomanta don idirdhealú a chomhrac, lena n-áirítear ar fhorais mhíchumais, mar a leagtar amach sa Chonradh ar an Aontas Eorpach (CAE), sa Chonradh ar Fheidhmiú an Aontais Eorpaigh (CFAE), i gCairt um Chearta Bunúsacha an Aontais Eorpaigh (an ‘Chairt’) **mar aon le Coinbhinsiún na Náisiún Aontaithe ar Chearta Daoine faoi Mhíchumas (UNCPRD)^{1a}.**

^{1a}. Cinneadh 2010/48/CE ón gComhairle an 26 Samhain 2009 maidir leis an gComhphobal Eorpach do thabhairt Choinbhinsiún na Náisiún Aontaithe ar Chearta Daoine faoi Mhíchumas i gcrích

Leasú 2

**Togra le haghaidh treorach
Aithris 3**

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

(3) Tá an ceart bunúsach ag gach saoránach den Aontas gluaiseacht agus cónaí faoi shaoirse ar chríoch na mBallstát, faoi réir na dteorainneacha agus na gcoinníollacha a leagtar síos sna Conarthaí agus leis na bearta arna nglacadh chun éifeacht a thabhairt dóibh.

Leasú

(3) Tá an ceart bunúsach ag gach saoránach den Aontas gluaiseacht agus cónaí faoi shaoirse ar chríoch na mBallstát, faoi réir na dteorainneacha agus na gcoinníollacha a leagtar síos sna Conarthaí agus leis na bearta arna nglacadh chun éifeacht a thabhairt dóibh. ***Aithnítear in Airteagal 18 de UNCRPD freisin cearta daoine faoi mhíchumas chun saoirse gluaiseachta agus chun saoirse chun a náit chónaithe a roghnú ar bhonn comhionann le daoine eile.***

Leasú 3

**Togra le haghaidh treorach
Aithris 4**

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

(4) De réir Chúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh, tá sé i gceist go mbeidh saoránacht an Aontais ina stádas bunúsach do náisiúnaigh na mBallstát agus an ceart chun gluaiseacht agus cónaí ar chríoch na mBallstát á fheidhmiú acu, rud a chuirfidh ar a gcumas dóibh siúd a mbíonn sa chás céanna leas a bhaint as an gcóir chéanna sa dlí, laistigh de raon feidhme ratione materiae CFAE, gan beann ar a náisiúntacht, faoi réir na n-eisceachtaí dá bhforáiltear go sainráite.

Leasú

(4) De réir Chúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh, tá sé i gceist go mbeidh saoránacht an Aontais ina stádas bunúsach do náisiúnaigh na mBallstát agus an ceart chun gluaiseacht agus cónaí ar chríoch na mBallstát á fheidhmiú acu, rud a chuirfidh ar a gcumas dóibh siúd a mbíonn sa chás céanna leas a bhaint as an gcóir chéanna sa dlí, laistigh de raon feidhme ratione materiae CFAE, gan beann ar a náisiúntacht, faoi réir na n-eisceachtaí dá bhforáiltear go sainráite. ***Ba cheart, ar mhaithe le cóir chomhionann, go mbeadh feidhm freisin ag an gceart chun saorghluaiseachta maidir le náisiúnaigh tríú tír a bhfuil cónaí dlíthiúil acu i mBallstát agus míchumas aitheanta orthu sa Bhallstát sin. Dá bhrí sin, tá an Treoir***

seo á comhlánú le gníomh dlí ar leithligh, atá chun an bhearna dlíthiúil a dhúnadh i ndáil leis sin idir saoránaigh an Aontais Eorpaigh agus náisiúnaigh tríú tír a bhfuil cónaí dlíthiúil orthu san Aontas Eorpach agus atá chun foráil a dhéanamh do bhreis deimhneachta dlíthiúla.

Leasú 4

Togra le haghaidh treorach Aithris 5

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

(5) Tá an tAontas ina Pháirtí *i gCoinbhinsiún na Náisiún Aontaithe ar Chearta Daoine atá faoi Mhíchumas* (UNCRPD)³⁹, agus tá sé faoi cheangal ag a fhorálacha ar cuid dhílis iad de dhlíchóras an Aontais go feadh a inniúlachtaí. Tá na Ballstáit uile ina bPáirtithe in UNCRPD agus tá siad faoi cheangal aige freisin go feadh a n-inniúlachtaí.

³⁹ *Cinneadh 2010/48/CE ón gComhairle an 26 Samhain 2009 maidir leis an gComhphobal Eorpach do thabhairt Choinbhinsiún na Náisiún Aontaithe ar Chearta Daoine atá faoi Mhíchumas i gcrích, IO L 23, 27.1.2010, lch. 35.*

Leasú 5

Leasú

(5) Tá an tAontas ina Pháirtí in UNCRPD, agus tá sé faoi cheangal ag a fhorálacha ar cuid dhílis iad de dhlíchóras an Aontais go feadh a inniúlachtaí. Tá na Ballstáit uile ina bPáirtithe in UNCRPD agus tá siad faoi cheangal aige freisin go feadh a n-inniúlachtaí. *Cé gur shínigh agus gur dhaingnigh an tAontas agus a Bhallstáit uile UNCRPD, tá difríochtaí suntasacha ann maidir lena chur chun feidhme. Is gá dul chun cinn a dhéanamh maidir le comhionannas do dhaoine faoi mhíchumas san Aontas féin mar aon leis na Ballstáit uile, mar shampla trí infheistíochtaí i mbonneagar, fothú acmhainneachta, oiliúint agus feachtais ardaithe feasachta. Ba cheart don Aontas agus do na Ballstáit uile freisin an Prótacal Roghnach a ghabhann le UNCRPD a dhaingniú.*

Togra le haghaidh treorach
Aithris 6

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

(6) Is é is cuspóir do UNCRPD tairbhiú iomlán agus cothrom chearta uile an duine agus shaoirsí bunúsacha na ndaoine uile faoi mhíchumas a chur chun cinn, a chosaint agus a áirithiú, agus meas ar a ndínit bhunúsach a chur chun cinn, agus ar an dóigh sin a rannpháirtíocht agus cuimsiú iomlán agus éifeachtach sa tsochaí ar bhonn comhionann le daoine eile a áirithiú. Aithnítear le UNCRPD freisin an tábhacht a bhaineann leis an ngá atá le bearta iomchuí a dhéanamh chun inrochtaineacht do dhaoine faoi mhíchumas a áirithiú.

Leasú

(6) *Aithnítear faoi UNCRPD go n-áirítear ar dhaoine faoi mhíchumas daoine a bhfuil lagú fadtéarmach coirp, meabhrach, intleachtúil nó céadfach orthu a bhféadfadh cóir idirdhealaitheach a bheith mar thoradh orthu nuair a bhíonn orthu dul i ngleic le bacainní éagsúla comhshaoil, riaracháin, teicneolaíochta agus sochaíocha* *Dá bhri sin*, is é is cuspóir do UNCRPD tairbhiú iomlán agus cothrom chearta uile an duine agus shaoirsí bunúsacha na ndaoine uile faoi mhíchumas a chur chun cinn, a chosaint agus a áirithiú, agus meas ar a ndínit bhunúsach, *neamhspleáchas an duine aonair, lena n-áirítear an tsaoirse chun a roghanna féin a dhéanamh, agus neamhspleáchas daoine* a chur chun cinn, agus ar an dóigh sin a rannpháirtíocht agus cuimsiú iomlán agus éifeachtach sa tsochaí ar bhonn comhionann le daoine eile a áirithiú. Aithnítear le UNCRPD freisin an tábhacht a bhaineann le *hurraim a thabhairt d'éagsúlacht daoine faoi mhíchumas le go nglactar leo mar chuid den éagsúlacht dhaonna agus den chine daonna agus* leis an ngá atá le bearta iomchuí a dhéanamh chun *comhionannas deiseanna agus* inrochtaineacht do dhaoine faoi mhíchumas a áirithiú.

Leasú 6

Togra le haghaidh treorach
Aithris 6 a (nua)

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

Leasú

(6a) *Aithnítear faoi UNCRPD freisin na dálaí deacra a bhíonn roimh dhaoine faoi mhíchumas atá faoi réir cineálacha iomadúla nó géaraithe idirdhealaithe ar bhonn cine, datha, gnéis, teanga,*

reiligiúin, tuairimí polaitiúla nó tuairimí eile, bunús náisiúnta, eitneach, dúchasach nó sóisialta, maoine, breithe, aoise nó stádais eile. Go háirithe, aithnítear ann prionsabal an chomhionannais inscne, gur minic gurb iad mná agus cailíní faoi mhíchumas is mó atá i mbaol agus faoi réir idirdhealú iomadúil agus trasnach, agus gur cheart do na Stáit is Páirtithe bearta leormhaithe a dhéanamh chun a úirithiú go mbainfidh siad tairbhe iomlán agus chomhionann as cearta uile an duine agus as na saoirsí bunúsacha uile. Dá bhrí sin, ní mór gné shoiléir comhionannais inscne a bheith ag an gCárta Míchumais Eorpach agus ag an gCárta Páirceála Eorpach do dhaoine faoi mhíchumas agus rannchuidiú le feabhas a chur ar an tsaorghluaiseacht, go háirithe do mhná agus cailíní faoi mhíchumas. Ba cheart don Choinbhinsiún chun Foréigean in aghaidh na mBan agus Foréigean Teaghlaigh a Chosc agus a Chomhrac, ar páirtí ann an tAontas, treoir a thabhairt freisin maidir leis an gCárta Míchumais Eorpach agus an Cárta Páirceála Eorpach a bhunú do dhaoine faoi mhíchumas sa chomhthéacs sin.

Leasú 7

Togra le haghaidh treorach Aithris 7

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

(7) Foráiltear i gColún Eorpach na gCeart Sóisialta, a d'fhógair Parlaimint na hEorpa, an Chomhairle, agus an Coimisiún Eorpach in Göteborg an 17 Samhain 2017⁴⁰, go bhfuil ceart chun córa comhionainne agus chun deiseanna comhionanna ag gach duine, inter alia, gan beann ar mhíchumas, a mhéid a bhaineann le fostaíocht, cosaint shóisialta, oideachas, agus rochtain ar earraí agus ar sheirbhísí atá ar fáil don phobal (prionsabal 3). Ina

Leasú

(7) Foráiltear i gColún Eorpach na gCeart Sóisialta, a d'fhógair Parlaimint na hEorpa, an Chomhairle, agus an Coimisiún Eorpach in Göteborg an 17 Samhain 2017⁴⁰, go bhfuil ceart chun córa comhionainne agus chun deiseanna comhionanna ag gach duine, inter alia, gan beann ar mhíchumas, a mhéid a bhaineann le **fostaíocht, cosaint shóisialta, oideachas, agus** rochtain ar earraí agus ar sheirbhísí atá ar fáil don phobal **agus go**

theannta sin, aithnítear i gColún Eorpach na gCeart Sóisialta go bhfuil an ceart ag daoine faoi mhíchumas chun seirbhísí lena gcuirtear ar a gcumas dóibh páirt a ghlacadh sa tsochaí (prionsabal 17).

gcothófar comhionannas deiseanna na ngrúpaí faoi ghannionadaíocht (prionsabal 3). Ina theannta sin, aithnítear i gColún Eorpach na gCeart Sóisialta go bhfuil an ceart ag daoine faoi mhíchumas chun ***tacaíocht ioncaim a fháil lena n-áirithítear go mbeidh saol le dínit acu,*** chun seirbhísí lena gcuirtear ar a gcumas dóibh páirt a ghlacadh sa tsochaí ***agus i dtimpeallacht oibre atá oiriúnaithe dá riachtanais*** (prionsabal 17).

⁴⁰ An Forógra Idirinstitiúideach maidir le Colún Eorpach na gCeart Sóisialta, IO C 428, 13.12.2017, lch. 10.

⁴⁰ An Forógra Idirinstitiúideach maidir le Colún Eorpach na gCeart Sóisialta, IO C 428, 13.12.2017, lch. 10.

Leasú 8

Togra le haghaidh treorach Aithris 8 a (nua)

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

Leasú

(8a) Tá sé beartaithe le Straitéis maidir le Cearta Daoine faoi Mhíchumas 2021-2030 dul i ngleic leis na dúshláin éagsúla a bhíonn roimh dhaoine faoi mhíchumas agus dul chun cinn a dhéanamh sna réimsí uile de UNCRPD, ar leibhéal an Aontais agus ar leibhéal na mBallstát araon.

Leasú 9

Togra le haghaidh treorach Aithris 10

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

Leasú

(10) Mar gheall ar an easpa aitheantais maidir le stádas míchumais idir na Ballstáit, ***d'fhéadfadh*** deacrachtaí sonracha a bheith ag daoine faoi mhíchumas agus a gcearta bunúsacha chun saorghluaiseachta á bhfeidhmiú acu.

(10) Mar gheall ar an easpa aitheantas ***frithpháirteach*** maidir le stádas míchumais idir na Ballstáit, ***is minic*** a bhíonn deacrachtaí ***agus bacainní*** sonracha ***agus suntasacha*** roimh dhaoine faoi mhíchumas agus a gcearta bunúsacha chun ***córa comhionainne,*** chun ***neamh-idirdhealú***

agus chun saorghluaiseachta á bhfeidhmiú acu. Aithnítear le samhail shóisialta an mhíchumais go n-eascraíonn idirdhealú agus eisiámh sóisialta a bhíonn ar dhaoine faoi mhíchumas as na bacainní comhshaoil, sistéamacha agus dearcaidh sa tsochaí, seachas a lagú, mar a shainmhínítear in UNCRPD agus sa Treoir seo. Moltar do na Ballstáit a áirithiú go mbeidh a nósanna imeachta náisiúnta chun measúnú a dhéanamh ar stádas míchumais i gcomhréir le forálacha UNCRPD.

Leasú 10

Togra le haghaidh treorach Aithris 11

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

(11) Daoine faoi mhíchumas **a bhogann** ar feadh tréimhsí níos faide go Ballstáit eile chun críocha **fostaíochta**, staidéar a dhéanamh nó **críocha eile, cé is moite den chás ina bhforúiltear a mhalairt le dlí nó i gcás ina ndearnadh comhaontú i measc na mBallstát, féadfaidh** na húdaráis inniúla sa Bhallstát eile a stádas míchumais **a mheasúnú agus a aithint go foirmiúil agus féadfaidh** siad deimhniú míchumais, cárta míchumais nó aon doiciméad foirmiúil eile lena n-aithnítear a stádas míchumais a fháil i gcomhréir le rialacha infheidhme an Bhallstáit sin.

Leasú 11

Togra le haghaidh treorach Aithris 12

Leasú

(11) **I gcás go mbogann** daoine faoi mhíchumas ar feadh tréimhsí níos faide go Ballstáit eile chun **obair** nó staidéar a dhéanamh nó **i gcomhthéacs rannpháirtíochta i gclár soghluaisteachta AE amhail ERASMUS+ agus an Cór Dlíthpháirtíochta Eorpach, ba cheart bhfeidhmeodh an Cárta Míchumais Eorpach mar aitheantas sealadach ar a stádas míchumais go dtí go mbeidh cinneadh foirmiúil maidir le measúnú agus aitheantas foirmiúil ar an stádas glactha** ag na húdaráis inniúla sa Bhallstát eile, **trí bhíthin** deimhniú míchumais, cárta míchumais nó aon doiciméad foirmiúil eile lena n-aithnítear a stádas míchumais i gcomhréir le rialacha infheidhme an Bhallstáit sin.

(12) Mar sin féin, daoine a bhfuil stádas míchumais aitheanta acu agus iad ag taisteal go Ballstát nó ag tabhairt cuairt ar **Bhallstát** seachas an Ballstát ina bhfuil cónaí orthu ar feadh tréimhse ghairid, **d'fhéadfadh** deacrachtaí suntasacha a bheith acu mura n-aithnítear a stádas míchumais sa Bhallstát a dtaistealaíonn siad chuige nó a thugann siad cuairt air agus mura bhfuil deimhniú, cárta míchumais nó aon doiciméad foirmiúil eile ina seilbh acu lena n-aithnítear a stádas míchumais sa Bhallstát aíochta, chun leas a bhaint as coinníollacha speisialta agus/nó as cóir fhabhrach a chuirtear ar fáil ansin.

Leasú 12

Togra le haghaidh treorach Aithris 13

(13) Sa chás sin, cuirtear daoine faoi mhíchumas a thaistealaíonn chuig Ballstát eile nó a thugann cuairt ar Bhallstát eile faoi mhíbhuntáiste agus a gcearta saorghluaiseachta á bhfeidhmiú acu i gcomparáid le daoine faoi mhíchumas a bhfuil deimhniú míchumais, cárta míchumais nó aon doiciméad foirmiúil eile acu lena n-aithnítear a stádas míchumais sa Bhallstát a bhfuil siad ag taisteal chuige nó a bhfuil siad ag tabhairt cuairt air.

Leasú 13

(12) Mar sin féin, daoine a bhfuil stádas míchumais aitheanta acu agus iad ag taisteal go Ballstát nó ag tabhairt cuairt ar **Bhallstát** seachas an Ballstát ina bhfuil cónaí orthu ar feadh tréimhse ghairid, **is minic** deacrachtaí suntasacha acu **agus bacainní** rompu, mura n-aithnítear a stádas míchumais sa Bhallstát a dtaistealaíonn siad chuige nó a thugann siad cuairt air agus mura bhfuil deimhniú, cárta míchumais nó aon doiciméad foirmiúil eile ina seilbh acu lena n-aithnítear a stádas míchumais sa Bhallstát aíochta, chun leas a bhaint as coinníollacha speisialta agus/nó as cóir fhabhrach a chuirtear ar fáil ansin. **Is minic a bhíonn deacrachtaí sonracha ag daoine faoi mhíchumas dofheicthe nuair a iarrtar orthu a míchumas a chruthú agus iad ag taisteal.**

(13) Sa chás sin, cuirtear daoine faoi mhíchumas a thaistealaíonn chuig Ballstát eile nó a thugann cuairt ar Bhallstát eile faoi mhíbhuntáiste **trom** agus a gcearta saorghluaiseachta á bhfeidhmiú acu i gcomparáid le **daoine nach bhfuil faoi mhíchumas chomh maith le** daoine faoi mhíchumas a bhfuil deimhniú míchumais, cárta míchumais nó aon doiciméad foirmiúil eile acu lena n-aithnítear a stádas míchumais sa Bhallstát a bhfuil siad ag taisteal chuige nó a bhfuil siad ag tabhairt cuairt air.

**Togra le haghaidh treorach
Aithris 13 a (nua)**

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

Leasú

(13a) Léirítear i roinnt achainíocha arna seachadadh chuig Parlaimint na hEorpa agus arna dtarchur chuig an gCoimisiún go bhfuil inní ar shaoránaigh an Aontais maidir le Cárta Míchumais Eorpach agus Cárta Páirceála Eorpach a thabhairt isteach a aithnítear ar fud an Aontais mar aon le haitheantas frithpháirteach ar mhíchumas ar fud na mBallstát^{1a}.

^{1a} *Achainí 0756-2019 ó P.T. (Gearmánach), maidir le cárta míchumais uile-Aontais, Achainí 1124-2019 ó R.Z. (Gearmánach), thar ceann an ghrúpa féinchabhrach ‘Amputee - what next?’, arna síniú ag duine amháin eile, maidir leis an gcárta míchumais sa Ghearmáin, Achainí 1342/2021 ó Rufino Casares Durán (Spáinneach), ar a bhfuil síniú amháin eile, maidir le haitheantas comhionann maidir leis an leibhéal míchumais san Aontas Eorpach, Achainí 0822/2022 ó Maria Pindado Galan (Spáinneach), thar ceann Confederación Autismo España, ag iarraidh go ndéanfaí machnamh ar chearta daoine a bhfuil uathachas orthu sa Reacht Eorpach um Míchumas.*

Leasú 14

**Togra le haghaidh treorach
Aithris 14**

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

Leasú

(14) Ina theannta sin, murab eol an aithneofaí a stádas míchumais agus a ndoiciméid fhoirmiúla lena n-aithnítear an stádas sin, agus má aithnítear, a mhéid a d’fhéadfaí é aithint agus iad ag taisteal go Ballstát eile nó ag tabhairt cuairt ar

(14) Ina theannta sin, murab eol an aithneofaí a stádas míchumais agus a ndoiciméid fhoirmiúla lena n-aithnítear an stádas sin, agus má aithnítear, a mhéid a d’fhéadfaí é aithint agus iad ag taisteal go Ballstát eile nó ag tabhairt cuairt ar

Bhallstát eile, cruthaítear éiginnteacht dóibh. Ar deireadh, d'fhéadfaí daoine faoi mhíchumas a dhíspreagadh óna gcearta chun saorghluaiseachta a fheidhmiú.

Bhallstát eile, cruthaítear éiginnteacht **mhór** dóibh. **Thairis sin, mar thoradh ar a theoranta a bhíonn faisnéis ar líne maidir lena gcearta sonracha agus na buntáistí atá ar fáil, is amhlaidh a dhéantar an fhadhb sin níos measa.** Ar deireadh, d'fhéadfaí daoine faoi mhíchumas a dhíspreagadh óna gcearta chun saorghluaiseachta a fheidhmiú **agus ó rannpháirtíocht agus cuimsiú iomlán agus éifeachtach sa tsochaí.**

Leasú 15

Togra le haghaidh treorach Aithris 14 a (nua)

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

Leasú

(14a) I bhfianaise na n-athruithe déimeagrafacha agus an ghá atá ann soghluaisteacht daoine faoi mhíchumas a éascú, ba cheart do na Ballstáit bearta a mhéadú arb é is aidhm dóibh feabhas a chur ar inrochtaineacht spásanna poiblí agus bonneagair phoiblí, go háirithe iompar poiblí, agus iad a chur in oiriúint do riachtanais daoine faoi mhíchumas.

Leasú 16

Togra le haghaidh treorach Aithris 15

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

Leasú

(15) Mar aon le bacainní fisiceacha agus bacainní eile maidir le rochtain a fháil ar spásanna poiblí agus príobháideacha araon, príomhthois is ea na speansais arda lena ndíspreagtar go leor daoine faoi mhíchumas ó thaisteal⁴⁸, toisc go bhfuil riachtanais shonracha acu agus go bhféadfadh sé go mbeadh duine nó daoine de dhíth orthu chun dul in éineacht leo nó cuidiú leo, lena n-áirítear na daoine a aithnítear mar chúntóir nó mar chúntóirí

(15) Mar aon le bacainní **éagsúla infheicthe agus dofheicthe**, bacainní fisiceacha, **sóisialta** agus bacainní eile maidir le rochtain a fháil ar spásanna poiblí agus príobháideacha **agus ar sheirbhísí** araon, príomhthois is ea na speansais arda lena ndíspreagtar go leor daoine faoi mhíchumas ó thaisteal⁴⁸, toisc go bhfuil riachtanais shonracha acu **a mbíonn costais bhreise a bhaineann lena míchumas mar thoradh orthu** agus go bhféadfadh sé go

pearsanta i gcomhréir leis an reachtaíocht nó leis na cleachtais náisiúnta, rud a fhágann go mbeidh a gcostais taistil níos airde ná mar a ghearrtar i gcás daoine nach bhfuil faoi mhíchumas⁴⁹. D'fhéadfadh an easpa aitheantais maidir le stádas míchumais i mBallstáit eile teorainn a chur lena rochtain ar choinníollacha speisialta, amhail saor-rochtain nó taraifí laghdaithe, nó cóir fhabhrach agus d'fhéadfadh sé tionchar a imirt ar a gcostais taistil, ar a saol *agus* ar a *roghanna*.

mbeadh duine nó daoine de dhíth orthu chun dul in éineacht leo nó cuidiú leo, lena n-áirítear na daoine a aithnítear mar chúntóir nó mar chúntóirí pearsanta i gcomhréir leis an reachtaíocht nó leis na cleachtais náisiúnta, rud a fhágann go mbeidh a gcostais taistil níos airde ná mar a ghearrtar i gcás daoine nach bhfuil faoi mhíchumas⁴⁹. D'fhéadfadh an easpa aitheantais maidir le stádas míchumais i mBallstáit eile teorainn a chur lena rochtain ar choinníollacha speisialta, amhail saor-rochtain nó taraifí laghdaithe, *suíocháin tosaíochta ar iompar poiblí, nó spásanna páirceála coinnithe*, nó cóir fhabhrach, agus tionchar diúltach dá réir a imirt ar a gcostais taistil, ar a saol, *ar lánpháirtíú sóisialta agus eacnamaíoch agus ar a neamhspleáchas pearsanta. Ina theannta sin, d'fhéadfadh iompar idirdhealaitheach a bheith mar thoradh ar easpa forleathan eolais ar bheartais inrochtaineachta síceasóisialta, chognaíochta, fhisiceacha nó chéadfacha.*

⁴⁸ Findings from Final Report based on Survey targeted at EU-level CSOs [Torthaí ón Tuarascáil Deiridh bunaithe ar Shuirbhé a dhírítear ar ESSanna ar leibhéal an Aontais]; Shaw agus Coles, 'Disability, holiday making and the tourism industry in the UK: a preliminary survey' [Míchumas, saoire agus tionscal na turasoireachta sa Ríocht Aontaithe: réamhshuirbhé], 25(3) Tourism Management (2004) 397-403; Eugénia Lima Devile agus Andreia Antunes Moura (2021), Travel by People With Physical Disabilities: Constraints and Influences in the Decision-Making Process [Daoine faoi Mhíchumas agus Iad ag Taisteal: Srianta agus Tionchair ar an bPróiseas Cinnteoireachta].

⁴⁹ McKercher agus Darcy (2018), Re-conceptualizing barriers to travel by people with disabilities, Tourism Management Perspectives, 59-66.

⁴⁸ Findings from Final Report based on Survey targeted at EU-level CSOs [Torthaí ón Tuarascáil Deiridh bunaithe ar Shuirbhé a dhírítear ar ESSanna ar leibhéal an Aontais]; Shaw agus Coles, 'Disability, holiday making and the tourism industry in the UK: a preliminary survey' [Míchumas, saoire agus tionscal na turasoireachta sa Ríocht Aontaithe: réamhshuirbhé], 25(3) Tourism Management (2004) 397-403; Eugénia Lima Devile agus Andreia Antunes Moura (2021), Travel by People With Physical Disabilities: Constraints and Influences in the Decision-Making Process [Daoine faoi Mhíchumas agus Iad ag Taisteal: Srianta agus Tionchair ar an bPróiseas Cinnteoireachta].

⁴⁹ McKercher agus Darcy (2018), Re-conceptualizing barriers to travel by people with disabilities, Tourism Management Perspectives, 59-66.

Leasú 17

Togra le haghaidh treorach Aithris 16

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

(16) **D'fhéadfadh** cóir fhabhrach (amhail cúnamh pearsanta, rochtain tosaíochta, etc.) a chuirtear ar fáil le luach saothair nó gan luach saothair a bheith tábhachtach do dhaoine faoi mhíchumas le bheith ábalta rochtain a fháil ar sheirbhísí, ar ghníomhaíochtaí nó ar shaoráidí éagsúla agus **eispéireas níos fearr** a bheith acu leo. Mar gheall ar easpa aitheantas a stádais míchumais sa Bhallstát ar a dtugann siad cuairt nó a dtaistealaíonn siad chuige agus na ndoiciméad foirmiúil lena n-aithnítear an stádas sin a eisítear i mBallstáit eile, áfach, d'fhéadfadh sé nach mbeadh daoine faoi mhíchumas ábalta leas a bhaint as na coinníollacha speisialta nó as an gcóir fhabhrach a thairgeann oibreoírí príobháideacha nó údaráis phoiblí sa Bhallstát sin do shealbhóirí deimhnithe míchumais, cárta míchumais nó aon doiciméad foirmiúil eile lena n-aithnítear a stádas míchumais a eisítear ansin.

Leasú 18

Togra le haghaidh treorach Aithris 17

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

(17) Léiríodh leis an Treoirhionscadal maidir leis an gCárta Míchumais Eorpach a seoladh in 2016 agus a rinneadh in ocht mBallstát, **na** tairbhí do dhaoine faoi mhíchumas maidir le rochtain a fháil ar sheirbhísí i réimsí an chultúir, na fóillíochta, an spóirt, agus i gcásanna áirithe an iompair, agus maidir le tacú lena ngluaiseacht trasteorann san Aontas ar feadh tréimhse ghearr⁵⁰. Ina theannta sin,

Leasú

(16) **Is minic** a bhíonn tábhacht ag baint le cóir fhabhrach (amhail cúnamh pearsanta, rochtain tosaíochta, etc.) a chuirtear ar fáil le luach saothair nó gan luach saothair do dhaoine faoi mhíchumas chun a bheith ábalta rochtain a fháil ar sheirbhísí, ar ghníomhaíochtaí nó ar shaoráidí éagsúla agus **tairbhíú go hiomlán** díobh. Mar gheall ar easpa aitheantas **frithpháirteach** a stádais míchumais sa Bhallstát ar a dtugann siad cuairt nó a dtaistealaíonn siad chuige agus na ndoiciméad foirmiúil lena n-aithnítear an stádas sin a eisítear i mBallstáit eile, áfach, d'fhéadfadh sé nach mbeadh daoine faoi mhíchumas ábalta leas a bhaint as na coinníollacha speisialta nó as an gcóir fhabhrach a thairgeann oibreoírí príobháideacha nó údaráis phoiblí sa Bhallstát sin do shealbhóirí deimhnithe míchumais, cárta míchumais nó aon doiciméad foirmiúil eile lena n-aithnítear a stádas míchumais a eisítear ansin.

Leasú

(17) **Cé gur de chineál deonach é agus go bhfuil sé teoranta ó thaobh raon feidhme de**, léiríodh leis an Treoirhionscadal maidir leis an gCárta Míchumais Eorpach a seoladh in 2016 agus a rinneadh in ocht mBallstát, go raibh buntáistí **ag baint le haitheantas frithpháirteach maidir le stádas míchumais a éascú idir na Ballstáit** do dhaoine faoi mhíchumas maidir le rochtain

áiríodh leis samplaí eile de sheirbhísí, de ghníomhaíochtaí agus de shaoráidí lena gcuirtear coinníollacha speisialta nó cóir fhabhrach ar fáil do dhaoine faoi mhíchumas.

a fháil **ar shocair agus** ar sheirbhísí i réimsí an chultúir, na fóillíochta, an spóirt, agus i gcásanna áirithe an iompair, agus maidir le tacú lena ngluaiseacht trasteorann san Aontas ar feadh tréimhse ghearr⁵⁰ **agus léirítear go bhfuil cuspóirí an chárta fós ábhartha do riachtanais reatha na ndaoine faoi mhíchumas**. Ina theannta sin, áiríodh leis samplaí eile de sheirbhísí, de ghníomhaíochtaí agus de shaoráidí lena gcuirtear coinníollacha speisialta nó cóir fhabhrach ar fáil do dhaoine faoi mhíchumas.

⁵⁰ Féach freisin an tuarascáil dar teideal Final Report of the Study assessing the implementation of the pilot action on the EU Disability Card and associated benefits [Tuarascáil Deiridh an Staidéir ina ndéantar measúnú ar chur chun feidhme na gníomhaíochta píolótaí ar an gCárta Míchumais AE agus ar na sochair ghaolmhara], a foilsíodh i mí na Bealtaine 2021, <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/4adbe538-0a02-11ec-b5d3-01aa75ed71a1/language-en>.

⁵⁰ Féach freisin an tuarascáil dar teideal Final Report of the Study assessing the implementation of the pilot action on the EU Disability Card and associated benefits [Tuarascáil Deiridh an Staidéir ina ndéantar measúnú ar chur chun feidhme na gníomhaíochta píolótaí ar an gCárta Míchumais AE agus ar na sochair ghaolmhara], a foilsíodh i mí na Bealtaine 2021, <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/4adbe538-0a02-11ec-b5d3-01aa75ed71a1/language-en>.

Leasú 19

Togra le haghaidh treorach Aithris 19

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

(19) Le Moladh 98/376/CE¹⁵ ón gComhairle, rinneadh foráil maidir le samhail Eorpach cárta páirceála do dhaoine faoi mhíchumas, a d'éascaigh aitheantas an chárta páirceála ar fud na mBallstát. Mar sin féin, mar thoradh ar chur chun feidhme agus ar bhreiseanna nó ar dhiallais shonracha náisiúnta ón tsamhail mholta, tá go leor cineálacha cártaí éagsúla ann. Cuirtear bac leis sin ar aitheantas trasteorann na gcártaí ar fud na mBallstát, rud a chuireann bac ar rochtain daoine faoi mhíchumas ar choinníollacha páirceála a

Leasú

(19) Le Moladh 98/376/CE¹⁵ ón gComhairle, rinneadh foráil maidir le samhail Eorpach cárta páirceála do dhaoine faoi mhíchumas, a d'éascaigh aitheantas an chárta páirceála ar fud na mBallstát. Mar sin féin, **mar gheall ar chineál neamhcheangailteach an Mholta sin**, tá go leor cineálacha cártaí **páirceála** éagsúla ann mar thoradh ar a chur chun feidhme agus ar bhreiseanna nó ar dhiallais shonracha náisiúnta ón tsamhail mholta. Cuirtear bac leis sin ar aitheantas trasteorann na gcártaí ar fud na mBallstát,

chuirtear ar fáil agus ar shaoráidí a choinnítear do dhaoine faoi mhíchumas ar sealbhóirí cárta páirceála iad i mBallstáit eile. Ina theannta sin, níor tugadh an Moladh ón gComhairle cothrom le dáta chun forbairtí leanúnacha teicneolaíochta agus digitithe a léiriú. **Bíonn** fadhbanna ag na Ballstáit freisin maidir le calaois agus brionnú na gcártaí, toisc go bhfuil an fhormáid measartha simplí agus gur féidir í a bhrionnú go héasca agus go praiticiúil tá sé difriúil i ngach Ballstát, rud a fhágann go mbíonn sé deacair é a fhíorú.

¹⁵ Moladh ón gComhairle an 4 Meitheamh 1998 maidir le cárta páirceála do dhaoine faoi mhíchumas (IO L 167, 12.6.1998, lch. 25), arna oiriúnú le Moladh ón gComhairle an 3 Márta 2008 mar gheall ar aontachas Phoblacht na Bulgáire, Phoblacht na Seice, Phoblacht na hEastóine, Phoblacht na Cipire, Phoblacht na Laitvia, Phoblacht na Liotuáine, Phoblacht na hUngáire, Phoblacht Mhálta, Phoblacht na Polainne, na Rómáine, Phoblacht na Slóivéine agus Phoblacht na Slóvaice IO L 63/43, 7.3.2008.

Leasú 20

Togra le haghaidh treorach Aithris 20

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

(20) Chun rochtain daoine faoi mhíchumas ar choinníollacha speisialta nó ar chóir fhabhrach a bhaineann le seirbhísí, gníomhaíochtaí agus saoráidí a éascú, **lena n-áirítear** i gcás nach soláthraítear iad ar luach saothair, i mBallstáit eile, ba cheart fáil réidh leis na bacainní agus na deacrachtaí atá ann fós maidir le taisteal chuig Ballstát eile nó cuairt a thabhairt ar Bhallstát eile mar gheall ar easpa

rud a chuireann bac ar rochtain daoine faoi mhíchumas ar choinníollacha páirceála **sonracha** a chuirtear ar fáil agus ar shaoráidí a choinnítear do dhaoine faoi mhíchumas ar sealbhóirí cárta páirceála iad i mBallstáit eile. Ina theannta sin, níor tugadh an Moladh ón gComhairle cothrom le dáta chun forbairtí leanúnacha teicneolaíochta agus digitithe a léiriú. **Bhí** fadhbanna ag na Ballstáit freisin maidir le calaois agus brionnú na gcártaí, toisc go bhfuil an fhormáid measartha simplí agus gur féidir í a bhrionnú go héasca agus go praiticiúil tá sé difriúil i ngach Ballstát, rud a fhágann go mbíonn sé deacair é a fhíorú.

¹⁵ Moladh ón gComhairle an 4 Meitheamh 1998 maidir le cárta páirceála do dhaoine faoi mhíchumas (IO L 167, 12.6.1998, lch. 25), arna oiriúnú le Moladh ón gComhairle an 3 Márta 2008 mar gheall ar aontachas Phoblacht na Bulgáire, Phoblacht na Seice, Phoblacht na hEastóine, Phoblacht na Cipire, Phoblacht na Laitvia, Phoblacht na Liotuáine, Phoblacht na hUngáire, Phoblacht Mhálta, Phoblacht na Polainne, na Rómáine, Phoblacht na Slóivéine agus Phoblacht na Slóvaice IO L 63/43, 7.3.2008.

Leasú

(20) Chun rochtain daoine faoi mhíchumas ar choinníollacha speisialta nó ar chóir fhabhrach a bhaineann le seirbhísí, **lena n-áirítear seirbhísí iompair do phaisinéirí**, gníomhaíochtaí agus saoráidí a éascú, **agus** freisin i gcás nach soláthraítear iad ar luach saothair, i mBallstáit eile, ba cheart fáil réidh leis na bacainní agus na deacrachtaí atá ann fós maidir le taisteal chuig Ballstát eile nó cuairt a thabhairt ar

aitheantas a stádais míchumais agus na ndoiciméad foirmiúil lena n-aithnítear an stádas *sin* a eisítear i mBallstáit eile agus ar chearta páirceála.

Bhallstát eile mar gheall ar easpa aitheantas *frithpháirteach* maidir lena stádas míchumais agus leis na doiciméid foirmiúla lena n-aithnítear an stádas *sin* a eisítear i mBallstáit eile agus ar chearta páirceála.

Leasú 21

Togra le haghaidh treorach Aithris 21

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

(21) Dá bhrí sin, d'fhonn go mbeidh daoine faoi mhíchumas, ***agus iad ag taisteal chuig Ballstát eile nó ag tabhairt cuairt ar Bhallstát eile ar feadh tréimhse ghairid***, ábalta na cearta chun rochtain a fháil ar choinníollacha speisialta nó ar chóir fhabhrach a thairgeann oibreoirí príobháideacha nó údaráis phoiblí gan idirdhealú ar fhorais náisiúntachta a fheidhmiú ar an mbonn céanna le daoine faoi mhíchumas sa Bhallstát sin, agus d'fhonn úsáid as iompar gus tairbhiú de choinníollacha agus de shaoráidí páirceála a choinnítear do dhaoine faoi mhíchumas ar an mbonn céanna leis an mBallstát sin a éascú, is gá an creat, na rialacha agus na coinníollacha coiteanna a bhunú, lena n-áirítear samhail choiteann chaighdeánaithe, le haghaidh Cárta Míchumais Eorpach mar chruthúnas ar stádas míchumais aitheanta agus le haghaidh Cárta Páirceála Eorpach do dhaoine faoi mhíchumas, mar chruthúnas ar a gcearta aitheanta chun coinníollacha agus saoráidí páirceála a choinnítear do dhaoine faoi mhíchumas.

Leasú 22

Togra le haghaidh treorach Aithris 22

Leasú

(21) Dá bhrí sin, d'fhonn go mbeidh daoine faoi mhíchumas ábalta na cearta chun rochtain a fháil ar choinníollacha speisialta nó ar chóir fhabhrach a thairgeann oibreoirí príobháideacha nó údaráis phoiblí, ***agus iad ag taisteal chuig Ballstát eile nó ag tabhairt cuairt ar Bhallstát eile ar feadh tréimhse ghairid***, a fheidhmiú ar an mbonn céanna le daoine faoi mhíchumas sa Bhallstát sin gan idirdhealú ar fhorais náisiúntachta, agus d'fhonn úsáid ***a bhaint as gach modh*** iompair agus tairbhiú de choinníollacha agus de shaoráidí páirceála a choinnítear do dhaoine faoi mhíchumas ar an mbonn céanna leis an mBallstát sin a éascú, is gá an creat, na rialacha agus na coinníollacha coiteanna a bhunú, lena n-áirítear samhail choiteann chaighdeánaithe, le haghaidh Cárta Míchumais Eorpach mar chruthúnas ar stádas míchumais aitheanta agus le haghaidh Cárta Páirceála Eorpach do dhaoine faoi mhíchumas, mar chruthúnas ar a gcearta aitheanta chun coinníollacha agus saoráidí páirceála a choinnítear do dhaoine faoi mhíchumas.

(22) Le haitheantas frithpháirteach don Chárta Míchumais Eorpach agus don Chárta Páirceála Eorpach do dhaoine faoi mhíchumas, ba cheart a éascú agus a ráthú do dhaoine a bhfuil stádas míchumais aitheanta acu i mBallstát, rochtain ar choinníollacha speisialta nó ar chóir fhabhrach a thairgeann oibreoírí príobháideacha nó údaráis phoiblí i réimse seirbhísí, gníomhaíochtaí agus saoráidí, lena n-áirítear i gcás nach soláthraítear iad ar luach saothair, chomh maith le rochtain ar choinníollacha agus saoráidí páirceála a choinnítear do dhaoine faoi mhíchumas, ar théarmaí agus coinníollacha atá comhionann leis na téarmaí agus coinníollacha dá bhforáiltear ar bhonn deimhnithe náisiúnta, cártaí míchumais nó doiciméid fhoirmiúla eile lena n-aithnítear stádas míchumais agus cártaí páirceála do dhaoine faoi mhíchumas arna n-eisiúint ag na húdaráis inniúla sa tír óstach.

(22) Le haitheantas frithpháirteach don Chárta Míchumais Eorpach agus don Chárta Páirceála Eorpach do dhaoine faoi mhíchumas, ba cheart a éascú agus a ráthú do dhaoine a bhfuil stádas míchumais aitheanta acu i mBallstát, rochtain ar choinníollacha speisialta nó ar chóir fhabhrach a thairgeann oibreoírí príobháideacha nó údaráis phoiblí **lena n-áirítear ospidéal, institiúidí cúraim sláinte agus seirbhísí éigeandála** i réimse seirbhísí, gníomhaíochtaí agus saoráidí, lena n-áirítear i gcás nach soláthraítear iad ar luach saothair, chomh maith le rochtain ar choinníollacha agus saoráidí páirceála a choinnítear do dhaoine faoi mhíchumas, **agus, i gcás inarb infheidhme, do na daoine a ghabhann leo nó a chuidíonn leo lena n-áirítear a gcúntóirí pearsanta**, ar théarmaí agus coinníollacha atá comhionann leis na téarmaí agus coinníollacha dá bhforáiltear ar bhonn deimhnithe náisiúnta, cártaí míchumais nó doiciméid fhoirmiúla eile lena n-aithnítear stádas míchumais agus cártaí páirceála do dhaoine faoi mhíchumas arna n-eisiúint ag na húdaráis inniúla sa tír óstach.

Leasú 23

Togra le haghaidh treorach Aithris 23

(23) Seachas coinníollacha agus saoráidí páirceála, baineann na seirbhísí, na gníomhaíochtaí agus na saoráidí a chumhdaítear leis an Treoir seo le réimse leathan gníomhaíochtaí a bhíonn ag athrú de shíor, lena n-áirítear gníomhaíochtaí nach soláthraíonn údaráis phoiblí nó oibreoírí príobháideacha ar luach saothair iad, ar bhonn éigeantach (ar bhonn rialacha náisiúnta/áitiúla nó oibleagáidí dlíthiúla)

(23) Seachas coinníollacha agus saoráidí páirceála, baineann na seirbhísí, na gníomhaíochtaí agus na saoráidí a chumhdaítear leis an Treoir seo le réimse leathan gníomhaíochtaí a bhíonn ag athrú de shíor, lena n-áirítear gníomhaíochtaí nach soláthraíonn údaráis phoiblí nó oibreoírí príobháideacha ar luach saothair iad, ar bhonn éigeantach (ar bhonn rialacha náisiúnta/áitiúla nó oibleagáidí dlíthiúla)

ach ar bhonn deonach go minic freisin (go háirithe oibreoirí príobháideacha) i réimsí beartais éagsúla, amhail cultúr, fóillíocht, turasóireacht, spóirt, iompar poiblí agus príobháideach, oideachas.

Leasú 24

Togra le haghaidh treorach Aithris 24

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

(24) I measc na samplaí de choinníollacha speisialta nó de chóir fhabhrach tá rochtain saor in aisce, taraifí laghdaithe, táillí nó muirir laghdaithe úsáideoirí ar dhola-bhóithre/droichid/tolláin, rochtain tosaíochta, suíocháin ainmnithe i bpáirceanna agus i limistéir phoiblí eile, suíocháin inrochtana in imeachtaí cultúrtha nó poiblí, cúnamh pearsanta, ainmhithe cúnaimh, cúnamh ar an trá chun dul isteach san uisce, tacaíocht (amhail rochtain ar braille, treoracha fuaimne, ateangaireacht teanga comharthaíochta), soláthairtí áiseanna nó cúnaimh, iasacht cathaoir rothaí, iasacht cathaoir rothaí ar snámh, faisnéis turasóireachta a fháil i bhformáidí inrochtana, úsáid as scútar soghluaisteachta ar bhóithre nó cathaoir rothaí i lánaí rothar gan fhíneáil, etc. Áirítear leis na coinníollacha agus na háiseanna páirceála páirceáil shínte nó spásanna páirceála coinnithe. Maidir le seirbhísí iompair do phaisinéirí, de bhreis ar na coinníollacha speisialta nó ar an gcóir fhabhrach a thairgtear do dhaoine faoi mhíchumas, i gcomhréir le reachtaíocht nó cleachtais náisiúnta, féadfaidh ainmhithe cúnaimh, cúntóirí pearsanta nó daoine eile a bheidh in éineacht le daoine faoi mhíchumas (a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe) nó a bheidh ag cuidiú leo taisteal saor in aisce nó suíochán a fháil, más féidir in aice leis an duine faoi mhíchumas.

ach ar bhonn deonach go minic freisin (go háirithe oibreoirí príobháideacha) i réimsí beartais éagsúla, amhail cultúr, fóillíocht, turasóireacht, spóirt, iompar poiblí agus príobháideach, oideachas **agus fostaíocht**.

Leasú

(24) I measc na samplaí de choinníollacha speisialta nó de chóir fhabhrach tá rochtain saor in aisce, taraifí laghdaithe, táillí laghdaithe nó muirir úsáideoira laghdaithe ar dhola-bhóithre/dhroichid/tholláin, rochtain tosaíochta, **rochtain ar chriosanna tráchta agus ar chriosanna do choisithe atá srianta, suíocháin tosaíochta ar chórais iompair phoiblí**, suíocháin ainmnithe **a bhfuil rochtain éasca orthu i gcórais iompair phoiblí**, i bpáirceanna agus i limistéir phoiblí eile, suíocháin inrochtana in imeachtaí cultúrtha nó poiblí, cúnamh pearsanta, ainmhithe cúnaimh, **amhail madraí treorach nó madraí cuidithe do dhaoine faoi mhíchumas lena n-áirítear daoine a bhfuil lagú amhairc orthu**, cúnamh ar an trá chun dul isteach san uisce, tacaíocht (amhail rochtain ar braille, treoracha fuaimne, ateangaireacht teanga comharthaíochta), soláthairtí áiseanna nó cúnaimh, iasacht cathaoireach rothaí, iasacht cathaoireach rothaí ar snámh, faisnéis turasóireachta a fháil i bhformáidí inrochtana, scútar soghluaisteachta a úsáid ar bhóithre nó cathaoir rothaí a úsáid i lánaí rothar gan fhíneáil, etc. Áirítear le coinníollacha agus saoráidí páirceála páirceáil leathnaithe nó spásanna páirceála coinnithe. Maidir le seirbhísí iompair do phaisinéirí, de bhreis ar na coinníollacha speisialta nó ar an gcóir fhabhrach a thairgtear do dhaoine faoi mhíchumas, i gcomhréir le reachtaíocht nó cleachtais náisiúnta, féadfaidh ainmhithe

cúnaimh *amhail madraí treorach nó madraí cuidithe do dhaoine faoi mhíchumas lena n-áirítear daoine a bhfuil lagú amhairc orthu*, cúntóirí pearsanta nó daoine eile a bheidh in éineacht le daoine faoi mhíchumas (nó a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe) nó a bheidh ag cuidiú leo taisteal saor in aisce nó suíochán a fháil, más féidir in aice leis an duine faoi mhíchumas. *Is iad na daoine faoi mhíchumas féin nó a gcaomhnóirí dlíthiúla a ainmníonn na daoine a dhéanann tionlacan ar dhaoine faoi mhíchumas nó a thugann cúnamh dóibh agus féadfar iad a athrú ar bhonn ad hoc ag brath ar riachtanais na ndaoine faoi mhíchumas.*

Leasú 25

**Togra le haghaidh treorach
Aithris 24 a (nua)**

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

Leasú

(24a) Déanann cúntóirí pearsanta, gan beann ar a náisiúntacht, daoine faoi mhíchumas a thionlacan nó cúnamh a thabhairt dóibh nó déanann siad gnáthghníomhaíochtaí laethúla más gá faoi chuimsiú caidreamh conarthach, i gcomhréir leis an dlí náisiúnta agus leis an gcleachtas náisiúnta, agus é mar chuspóir acu neamhspleáchas pearsanta a spreagadh, saol an phobail a éascú agus maireachtáil neamhspleách a chur chun cinn.

Leasú 26

**Togra le haghaidh treorach
Aithris 24 b (nua)**

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

Leasú

(24b) Ba cheart do na Ballstáit a áirithiú go gcuirfidh oibreoirí seirbhísí iompair

trasteorann do phaisinéirí faisnéis shoiléir ar fáil do thaistealaithe a bhfuil Cárta Míchumais Eorpach ina seilbh acu tráth a gceannaíonn siad ticéad taistil i dtaca leis na coinniollacha speisialta nó an chóir fhabhrach a bhaineann leis na codanna éagsúla de na hoibríochtaí le linn an turais, ionas nach mbeadh taistealaithe a bhfuil an Cárta Míchumais Eorpach ina seilbh acu gan doiciméad taistil bailí agus iad ag dul isteach i mBallstát eile ar an tseirbhís iompair chéanna.

Leasú 27

**Togra le haghaidh treorach
Aithris 25**

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

(25) Tá eisiúint an Chárta Míchumais Eorpaigh agus an Chárta Páirceála Eorpaigh do dhaoine faoi mhíchumas i mBallstát le cinneadh leis an Treoir seo mar aon le nósanna imeachta infheidhme agus inniúlachtaí an Bhallstáit sin chun stádas míchumais agus cearta páirceála do dhaoine faoi mhíchumas a mheasúnú agus a aithint.

Leasú

(25) Beidh eisiúint, ***athnuachan agus tarraingt siar*** an Chárta Míchumais Eorpaigh agus an Chárta Páirceála Eorpaigh do dhaoine faoi mhíchumas i mBallstát le cinneadh leis an Treoir seo agus le ***rialacha***, nósanna imeachta infheidhme agus inniúlachtaí an Bhallstáit sin chun stádas míchumais agus cearta páirceála do dhaoine faoi mhíchumas a mheasúnú agus a aithint. ***Ba cheart go mbeadh eisiúint agus athnuachan an Chárta Míchumais Eorpaigh agus an Chárta Páirceála Eorpaigh do dhaoine faoi mhíchumas saor in aisce i gcónaí.***

Leasú 28

**Togra le haghaidh treorach
Aithris 25 a (nua)**

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

Leasú

(25a) ***Is léir ón taithí a fuarthas, agus Cárta Míchumais Eorpach nó aitheantas náisiúnta comhchosúil ar mhí á chur i láthair acu ar mhíchumas, mar gheall ar***

easpa feasachta, míthuiscintí nó bacainní cumarsáide, nach i gcónaí a fhaigheann daoine faoi mhíchumas, go háirithe iad siúd faoi mhíchumas dofheicthe, an tacaíocht agus an chóiríocht is oiriúnaí dá míchumas, lena n-áirítear nuair a bhíonn siad ag taisteal ar chóras iompair phoiblí nó ag déileáil le húdaráis náisiúnta, agus le linn éigeandálaí. Dá bhrí sin, ba cheart do na Ballstáit an rogha a thabhairt do dhaoine faoi mhíchumas, agus iarratas á dhéanamh acu ar an gCárta Míchumais Eorpach do na húdaráis ábhartha, rogha a dhéanamh siombailí ábhartha a thaispeáint ar an gcárta sin chun a riachtanais chúnaimh a chur in iúl. Ba cheart don Choimisiún treoirlínte a fhorbairt le haghaidh picteachraim a aithnítear go coitianta ina léirítear na cineálacha éagsúla cúnaimh a theastaíonn ó dhaoine faoi mhíchumas.

Leasú 29

Togra le haghaidh treorach Aithris 26

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

(26) De bhreis ar an bhformáid fhisiceach, ba cheart do na Ballstáit foráil a dhéanamh maidir le cárta digiteach nuair a bheidh formáid agus sonraíochtaí socraithe trí ghníomhartha tarmligthe agus trí ghníomhartha cur chun feidhme, i ndiaidh togra ón gCoimisiún. Le togra den sórt sin, ba cheart tógáil ar an taithí ar an obair a rinneadh roimhe seo agus ar obair atá ar siúl ar an leibhéal Eorpach maidir le digitíú deimhnithe agus doiciméad, amhail Deimhniú Digiteach COVID an Aontais arna bhunú faoi Rialachán (AE) 2021/953, agus ba cheart úsáid an Chárta Míchumais Eorpaigh agus an Chárta Páirceála Eorpaigh trí Thiachóga na Céannachta Digití ón Aontas a éascú⁵². Ba cheart **an rogha a thabhairt** do dhaoine faoi mhíchumas an cárta digiteach nó **an cárta**

Leasú

(26) De bhreis ar an bhformáid fhisiceach, ba cheart do na Ballstáit foráil a dhéanamh maidir le cárta digiteach nuair a bheidh formáid agus sonraíochtaí socraithe trí ghníomhartha tarmligthe agus trí ghníomhartha cur chun feidhme, i ndiaidh togra ón gCoimisiún. Le togra den sórt sin, ba cheart tógáil ar an taithí ar an obair a rinneadh roimhe seo agus ar obair atá ar siúl ar an leibhéal Eorpach maidir le digitíú deimhnithe agus doiciméad, amhail Deimhniú Digiteach COVID an Aontais arna bhunú faoi Rialachán (AE) 2021/953, agus ba cheart úsáid an Chárta Míchumais Eorpaigh agus an Chárta Páirceála Eorpaigh trí Thiachóga na Céannachta Digití ón Aontas a éascú⁵². Ba cheart daoine faoi mhíchumas **a chur ar an eolas go cuí faoi na féidearthachtaí sin agus a**

fisiceach, nó an dá cheann, a úsáid.

⁵² COM(2021)0281 final

Leasú 30

Togra le haghaidh treorach Aithris 29

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

(29) Lena ráthú gur féidir le hoibrithe faoi mhíchumas a gcearta chun saorghluaiseachta a fheidhmiú go héifeachtúil agus leas a bhaint as seirbhísí, gníomhaíochtaí agus saoráidí a thairgeann na Ballstáit, lena n-áirítear i gcás nach soláthraítear iad ar luach saothair, **ba cheart** an Cárta Míchumais Eorpach agus an Cárta Páirceála Eorpach do dhaoine faoi mhíchumas **a bheith ar fáil freisin** d'oibrithe a thaistealaíonn chuig Ballstát eile nó a thugann cuairt ar Bhallstát eile chun críocha a bhaineann leis an obair.

Leasú 31

Togra le haghaidh treorach Aithris 30

bheith saor chun cinneadh a dhéanamh na cártaí digiteacha nó fisiciúla nó an dá cheann a úsáid ar bhonn comhionann agus gan idirdhealú.

⁵² COM(2021)0281 final

Leasú

(29) Lena ráthú gur féidir le hoibrithe ***agus rannpháirtithe i gcláir shoghluaisteachta an Aontais*** atá faoi mhíchumas a gcearta chun saorghluaiseachta a fheidhmiú go hiomlán go héifeachtúil agus leas a bhaint as seirbhísí, ***bonneagar iompair***, gníomhaíochtaí agus saoráidí a thairgeann na Ballstáit ***do shealbhóirí deimhniúcháin náisiúnta, cártaí míchumais nó doiciméid fhoirmiúla eile lena n-aithnítear stádas míchumais***, lena n-áirítear i gcás nach soláthraítear iad ar luach saothair, ***ba cheart go mbeadh feidhm ag*** an gCárta Míchumais Eorpach agus an Cárta Páirceála Eorpach do dhaoine faoi mhíchumas ***freisin*** maidir le hoibrithe ***lena n-áirítear oibrithe taistil, oibrithe teorann agus oibrithe trasteorann faoi mhíchumas nó rannpháirtithe i gcláir shoghluaisteachta an Aontais faoi mhíchumas*** a thaistealaíonn chuig Ballstát eile nó a thugann cuairt ar Bhallstát eile chun críocha a bhaineann leis ***an oideachas nó*** leis an obair.

(30) Ní thagann an creat atá beartaithe le haghaidh aitheantas frithpháirteach don Chárta Míchumais Eorpach agus don Chárta Páirceála Eorpach do dhaoine faoi mhíchumas salach ar inniúlachtaí Ballstáit chun an stádas míchumais a mheasúnú agus a aithint agus chun coinníollacha speisialta a dheonú, amhail saor-rochtain, taraifí laghdaithe nó cóir fhabhrach do dhaoine faoi mhíchumas agus/nó don duine nó do na daoine a ghabhann leo nó a chuidíonn leo lena n-áirítear cúntóir nó cúntóirí pearsanta. Ní chumhdaítear leis sochair slándála sóisialta, cosaint shóisialta ná cúnamh sóisialta a chumhdaítear le hAirteagal 24(2) de Threoir 2004/38/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle⁵⁶.

(30) Ní thagann an creat atá beartaithe le haghaidh aitheantas frithpháirteach don Chárta Míchumais Eorpach agus don Chárta Páirceála Eorpach do dhaoine faoi mhíchumas salach ar inniúlachtaí Ballstáit chun an stádas míchumais a mheasúnú agus a aithint agus chun coinníollacha speisialta a dheonú, amhail saor-rochtain, taraifí laghdaithe nó cóir fhabhrach do dhaoine faoi mhíchumas agus/nó don duine nó do na daoine a ghabhann leo nó a chuidíonn leo lena n-áirítear cúntóir nó cúntóirí pearsanta. Ní chumhdaítear leis sochair slándála sóisialta, cosaint shóisialta ná cúnamh sóisialta a chumhdaítear le hAirteagal 24(2) de Threoir 2004/38/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle⁵⁶. ***Ba cheart go gcumhdófaí na sochair i réimse na slándála sóisialta, na cosanta sóisialta nó na fostaíochta agus an chúnaimh shóisialta i gcásanna áirithe, agus iad ag bogadh go Ballstát eile le haghaidh oibre nó staidéir, go dtí go ndéanfar athmheasúnú ar an stádas míchumais agus go dtí go n-aithneofar go foirmiúil é, nó le linn dóibh a bheith rannpháirteach i gcláir shoghluaisteachta an Aontais chun go bhféadfar aitheantas leanúnach sealadach a thabhairt don stádas míchumais fad atá na daoine faoi mhíchumas ag dul faoin bpróiseas athmheasúnaithe chun go n-aithneoidh Ballstát eile a stádas míchumais. Ba cheart don Bhallstát a d'eisigh an Cárta Míchumais Eorpach a bheith freagrach as na sochair nó an cúnamh a chur ar fáil sna cásanna sin.***

⁵⁶ Treoir 2004/38/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 29 Aibreán 2004 maidir le ceart shaoránaigh an Aontais agus bhail a dteaghlaigh aistriú agus cur fúthu gan bhac laistigh de chríoch na mBallstát lena leasaítear Rialachán (CEE) Uimh. 1612/68 agus lena n-aisghairtear Treoracha 64/221/CEE,

⁵⁶ Treoir 2004/38/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 29 Aibreán 2004 maidir le ceart shaoránaigh an Aontais agus bhail a dteaghlaigh aistriú agus cur fúthu gan bhac laistigh de chríoch na mBallstát lena leasaítear Rialachán (CEE) Uimh. 1612/68 agus lena n-aisghairtear Treoracha 64/221/CEE,

68/360/CEE, 72/194/CEE, 73/148/CEE, 75/34/CEE, 75/35/CEE, 90/364/CEE, 90/365/CEE agus 93/96/CEE, IO L 158, 30.4.2004, lch. 77.

68/360/CEE, 72/194/CEE, 73/148/CEE, 75/34/CEE, 75/35/CEE, 90/364/CEE, 90/365/CEE agus 93/96/CEE, IO L 158, 30.4.2004, lch. 77.

Leasú 32

Togra le haghaidh treorach Aithris 30 a (nua)

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

Leasú

(30a) Is féidir Cárta Míchumais Eorpach a éileamh mar chruthúnas ar stádas míchumais chun an ceart chun rochtain chomhionann ar aon choinniollacha speisialta nó ar aon chóir fhabhrach a fheidhmiú maidir le seirbhísí, gníomhaíochtaí nó saoráidí, lena n-áirítear i gcás nach soláthraítear iad ar luach saothair, ina dtairgtear iad nó ina gcoinnítear iad do dhaoine faoi mhíchumas nó do dhaoine atá á dtionlacan nó ag cabhrú leo, lena n-áirítear a gcúntóirí pearsanta dá bhforáiltear leis an Treoir seo. Níor cheart, áfach, go n-éileofaí Cárta Míchumais Eorpach mar chruthúnas ar stádas míchumais ag daoine faoi mhíchumas nó ag daoine atá á dtionlacan nó ag cabhrú leo, lena n-áirítear a gcúntóirí pearsanta nó a n-ainmhithe cúnaimh, chun aon chearta dá bhforáiltear i ndlí eile an Aontais nó sa dlí náisiúnta a rochtain nó a fheidhmiú, lena n-áirítear iad siúd a dheonaíonn sochair shonracha, coinniollacha speisialta, nó cóir fhabhrach.

Leasú 33

Togra le haghaidh treorach Aithris 31

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

Leasú

(31) Chun feasacht a mhúscailt agus

(31) Chun feasacht a mhúscailt agus

rochtain ar choinníollacha speisialta nó ar chóir fhabhrach a éascú, agus iad ag taisteal chuig Ballstát eile nó ag tabhairt cuairt ar Bhallstát eile, an fhaisnéis ábhartha go léir maidir leis na coinníollacha, na rialacha, na cleachtais agus na nósanna imeachta is infheidhme chun an Cárta Míchumais Eorpach agus/nó an Cárta Páirceála Eorpach do dhaoine faoi mhíchumas agus a úsáid ina dhiaidh sin, ba cheart an fhaisnéis sin a chur ar fáil go poiblí ar bhealach soiléir, cuimsitheach, soláimhsithe agus i bhformáidí inrochtana do dhaoine faoi mhíchumas maidir leis na ceanglais inrochtaineachta ábhartha le haghaidh seirbhísí a bhunaítear in Iarscríbhinn I a ghabhann le Treoir (AE) 2019/882. Ba cheart d'oibreoírí príobháideacha nó d'údaráis phoiblí a dheonaíonn coinníollacha speisialta nó cóir fhabhrach do dhaoine faoi mhíchumas, an fhaisnéis sin a chur ar fáil go poiblí ar bhealach soiléir, cuimsitheach, soláimhsithe agus i bhformáidí inrochtana do dhaoine faoi mhíchumas maidir leis na ceanglais inrochtaineachta ábhartha le haghaidh seirbhísí arna mbunú le hIarscríbhinn I a ghabhann le Treoir (AE) 2019/882.

rochtain ar choinníollacha speisialta nó ar chóir fhabhrach a éascú **do dhaoine faoi mhíchumas**, agus iad ag taisteal chuig Ballstát eile nó ag tabhairt cuairt ar Bhallstát eile, an fhaisnéis ábhartha go léir maidir leis na coinníollacha, na rialacha, na cleachtais agus na nósanna imeachta is infheidhme chun an Cárta Míchumais Eorpach agus/nó an Cárta Páirceála Eorpach do dhaoine faoi mhíchumas agus a úsáid ina dhiaidh sin, ba cheart do **na Ballstáit** an fhaisnéis sin a chur ar fáil go poiblí ar bhealach soiléir, cuimsitheach, soláimhsithe agus i bhformáidí inrochtana do dhaoine faoi mhíchumas maidir leis na ceanglais inrochtaineachta ábhartha le haghaidh seirbhísí a bhunaítear in Iarscríbhinn I a ghabhann le Treoir (AE) 2019/882. Ba cheart d'oibreoírí príobháideacha nó d'údaráis phoiblí a dheonaíonn coinníollacha speisialta nó cóir fhabhrach do dhaoine faoi mhíchumas, an fhaisnéis sin a chur ar fáil go poiblí ar bhealach soiléir, cuimsitheach, soláimhsithe agus i bhformáidí inrochtana do dhaoine faoi mhíchumas, lena n-áirítear i bhformáidí digiteacha, i dteangacha comharthaíochta náisiúnta agus idirnáisiúnta agus i bhformáidí soléite agus arna iarraidh sin i bhformáidí cunta arna n-iarraidh sin do dhaoine faoi mhíchumas maidir leis na ceanglais inrochtaineachta ábhartha le haghaidh seirbhísí arna mbunú le hIarscríbhinn I a ghabhann le Treoir (AE) 2019/882. **Thairis sin, chun a áirithiú go mbeidh an fhaisnéis ábhartha éasca le rochtain agus le húsáid ag daoine faoi mhíchumas agus ag an bpobal, ba cheart go n-ainmneodh na Ballstáit Pointe Teagmhála Náisiúnta mar 'ionad ilfhreastail' lena soláthrófar faisnéis agus treoraíocht d'úsáideoirí maidir leis na coinníollacha, seirbhísí, saoráidí agus gníomhaíochtaí a áireofar sa Chárta Míchumais Eorpach agus sa Chárta Páirceála Eorpach do dhaoine faoi mhíchumas ina gcríoch.**

**Togra le haghaidh treorach
Aithris 31 a (nua)**

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

Leasú

(31a) Ba cheart don Choimisiún suíomh gréasáin tiomnaithe aonair de chuid an Aontais a bhunú, a bheidh ar fáil i dteangacha oifigiúla uile institiúidí an Aontais agus i bhformáidí inrochtana, ina gcuirfear faisnéis náisiúnta i dtoll a chéile maidir le Cárta Míchumais Eorpach agus Cárta Páirceála Eorpach do dhaoine faoi mhíchumas a fháil, a eisiúint, a úsáid, a athnuachan agus a tharraingt siar. Chun áisiúlacht agus tionchar an Chárta Páirceála Eorpaigh do dhaoine faoi mhíchumas a neartú, ba cheart faisnéis a bheith ar shuíomh gréasáin sin an Aontais, bunaithe ar fhaisnéis arna soláthar ag na Ballstáit, chun daoine faoi mhíchumas a chur ar an eolas faoi na coinníollacha agus na saoráidí páirceála éagsúla a thairgtear do dhaoine faoi mhíchumas i ngach Ballstát agus ina réigiúin, ina chathracha agus ina bhhardais. Thairis sin, ba cheart tairseach dhigiteach inrochtana a bheith ar shuíomh gréasáin an Aontais trínar féidir rochtain a fháil ar shuíomhanna gréasáin náisiúnta na mBallstát ar a bhfuil faisnéis faoi choinníollacha speisialta nó faoi chóir fhabhrach a chuireann a n-údaráis phoiblí ar fáil. Ba cheart do na Ballstáit an fhaisnéis sin a thabhairt cothrom le dáta go rialta, lena n-áirítear nuair a tharlaíonn athruithe i gcomhréir leis an reachtaíocht náisiúnta. Ba cheart go mbeadh na Ballstáit in ann faisnéis a éascú freisin maidir leis na coinníollacha speisialta nó an chóir fhabhrach a thairgeann oibreoirí príobháideacha ar a suíomhanna gréasáin i gcás ina mbeidh siad ar fáil.

**Togra le haghaidh treorach
Aithris 31 b (nua)**

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

Leasú

(31b) Chun líon na soláthraithe seirbhíse a chuireann coinníollacha speisialta nó cóir fhabhrach ar fáil do dhaoine faoi mhíchumas a mhéadú, ba cheart do na Ballstáit tacú le hoibreoirí príobháideacha agus le húdaráis phoiblí agus iad a spreagadh trí bhearta ábhartha lena n-áirítear trí fhaisnéis agus malartuithe dea-chleachtais a sholáthar maidir leis na cineálacha éagsúla coinníollacha speisialta nó cóir fhabhrach a d'fhéadfaí a thairiscint chomh maith le hoiliúint a sholáthar maidir le príomhshruthú míchumais agus feasacht ar mhíchumas chun a áirithiú go dtairgfear na coinníollacha speisialta nó an chóir fhabhrach ar bhealach cuimsitheach agus inrochtana. Mar shampla, d'fhéadfadh oiliúint den sórt sin aghaidh a thabhairt ar aitheantas a thabhairt do shiombailí ábhartha i gcás ina dtaispeántar iad ar an gCárta Míchumais Eorpach lena léirítear cineál na cóiríochta réasúnaí a theastaíonn ó dhaoine faoi mhíchumas, na saincheisteanna inrochtaineachta a bhíonn ag daoine faoi mhíchumas agus an cúnamh ábhartha a theastaíonn uathu, lena n-áirítear míchumais dhofheicthe, riachtanais daoine faoi mhíchumas éagsúla maidir le cumarsáid, bainistiú measúil agus sábháilte trealaimh, cumarsáid bhreisitheach cúnta (AAC) a úsáid agus conas aon tairiscint ar choinníollacha speisialta nó córacha fabhreacha a sholáthar agus a phoibliú ar bhealach atá infheicthe ar bhealach inrochtana. Ba cheart do na Ballstáit a áirithiú go ndéanfar gach beart den sórt sin i gcomhpháirtíocht le daoine faoi mhíchumas agus lena n-eagraíochtaí ionadaíocha chun a áirithiú go bhfuil siad cuimsitheach agus éifeachtach.

Leasú 36

Togra le haghaidh treorach
Aithris 32

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

(32) Ba cheart do na Ballstáit na bearta go léir is gá a dhéanamh chun aon riosca brionnaithe nó calaoise a sheachaint agus an Cárta Míchumais Eorpach nó an Cárta Páirceála Eorpach do dhaoine faoi mhíchumas á eisiúint acu agus ba cheart dóibh úsáid chalaioiseach agus brionnú na gcártaí sin a chomhrac go gníomhach.

Leasú

(32) Ba cheart do na Ballstáit gach beart is gá a dhéanamh chun aon riosca brionnaithe nó calaoise a sheachaint, ***bíodh sé ina riosca aonair nó ina riosca sistéamach***, agus an Cárta Míchumais Eorpach nó an Cárta Páirceála Eorpach do dhaoine faoi mhíchumas á n-eisiúint acu agus ba cheart dóibh dul i ngleic go gníomhach ***le heisiúint***, úsáid agus brionnú calaoiseach na gcártaí sin ***agus faisnéis a mhalartú maidir leis na cásanna sin chun muinín fhrithpháirteach a áirithiú idir na Ballstáit ós rud é gurb é an t-aitheantas frithpháirteach do stádas míchumais bunchloch an Chárta Míchumais Eorpaigh. Ba cheart do na Ballstáit a áirithiú gcuirfear cearta daoine faoi mhíchumas san áireamh in aon bhearta a dhéantar chun brionnú nó calaois a chomhrac, agus ní cheart go gcuirfear isteach ar a leasanna dlisteanacha i dtaobh ceachtar de na cártaí a úsáid mar thoradh orthu ná ní eascróidh stiogmatú astu ar bhealach ar bith. Ba cheart do na Ballstáit measúnú a dhéanamh ar thionchar aon bhirt ar dhaoine faoi mhíchumas agus dul i gcomhairle leo agus lena n-eagraíochtaí ionadaíocha maidir le ceapadh agus cur chun feidhme na mbeart.***

Leasú 37

Togra le haghaidh treorach
Aithris 33

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

(33) Chun cur i bhfeidhm cuí na Treorach

Leasú

(33) Chun cur i bhfeidhm cuí na Treorach

seo a áirithiú, ba cheart an chumhacht chun gníomhartha a ghlacadh i gcomhréir le hAirteagal 290 CFAE a tharmligean chuig an gCoimisiún chun **an** treoir a fhorlíonadh chun formáid dhigiteach an Chárta Míchumais Eorpaigh agus an Chárta Páirceála Eorpaigh do dhaoine faoi mhíchumas **a leagan síos**, agus chun **Iarscríbhinní** I agus II a leasú chun gnéithe coiteanna na formáide caighdeánaithe a mhodhnú, chun an fhormaid a oiriúnú d'fhorbairtí teicniúla, chun brionnú agus calaois a chosc agus chun idir-inoibritheacht a áirithiú.

Leasú 38

Togra le haghaidh treorach Aithris 35

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

(35) Ba cheart do na Ballstáit a áirithiú go mbeidh ann do mhodhanna leordhóthanacha agus éifeachtacha chun comhlíonadh na Treorach seo a áirithiú agus ba cheart, dá bhrí sin, leigheasanna iomchuí a bhunú, lena n-áirítear seiceálacha ar chomhlíonadh agus ar nósanna imeachta riaracháin agus breithiúnacha, lena ráthú go bhféadfaidh daoine faoi mhíchumas, duine nó daoine a ghabhann leo nó a chuidíonn leo, lena n-áirítear cúntóir nó cúntóirí pearsanta, chomh maith le comhlachtaí poiblí nó comhlachais phríobháideacha, eagraíochtaí nó eintitis dhlíthiúla eile a bhfuil leas dlisteanach acu, gníomhaíocht a dhéanamh thar ceann duine faoi mhíchumas faoin dlí náisiúnta.

seo a áirithiú, ba cheart an chumhacht chun gníomhartha a ghlacadh i gcomhréir le hAirteagal 290 CFAE a tharmligean chuig an gCoimisiún chun an Treoir **seo** a fhorlíonadh trí fhormaid dhigiteach an Chárta Míchumais Eorpaigh agus an Chárta Páirceála Eorpaigh do dhaoine faoi mhíchumas **a leagan síos**, agus chun **Iarscríbhinní** I agus II a leasú chun gnéithe coiteanna na formáide caighdeánaithe **agus ceanglais inrochtaineachta uilíocha** a mhodhnú, chun an fhormaid a oiriúnú d'fhorbairtí teicniúla, chun brionnú agus calaois a chosc agus chun idir-inoibritheacht a áirithiú.

Leasú

(35) Ba cheart do na Ballstáit a áirithiú go mbeidh ann do mhodhanna leordhóthanacha agus éifeachtacha chun comhlíonadh na Treorach seo a áirithiú agus ba cheart, dá bhrí sin, leigheasanna iomchuí a bhunú, lena n-áirítear seiceálacha ar chomhlíonadh agus ar nósanna imeachta riaracháin agus breithiúnacha, lena ráthú go bhféadfaidh daoine faoi mhíchumas, duine nó daoine a ghabhann leo nó a chuidíonn leo, lena n-áirítear cúntóir nó cúntóirí pearsanta, chomh maith le comhlachtaí poiblí amhail comhlachtaí comhionannais nó comhlachais phríobháideacha, eagraíochtaí go háirithe eagraíochtaí ionadaíochá daoine faoi mhíchumas nó eintitis dhlíthiúla eile a bhfuil leas dlisteanach acu, gníomhaíocht a dhéanamh thar ceann duine faoi mhíchumas faoin dlí náisiúnta. **Ba cheart ceart chun sásaimh a bheith ag daoine faoi mhíchumas freisin, lena n-áirítear cúiteamh leormhaith, i gcás sárúithe ar a gcearta a eascraíonn as an Treoir seo. Ba cheart do na Ballstáit a áirithiú go**

gcomhlíonann na forálacha sin prionsabal na cóiríochta réasúnaí do dhaoine faoi mhíchumas i gcomhréir le UNCRPD agus iad á gceapadh agus á gcur chun feidhme acu.

Leasú 39

Togra le haghaidh treorach Aithris 37

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

(37) Sa Treoir seo, urramaítear na cearta bunúsacha agus comhlíontar na prionsabail a aithnítear go háirithe sa Chairt. Féachtar leis an Treoir seo, go háirithe, lena áirithiú go n-urramófar ina n-iomláine cearta daoine faoi mhíchumas leas a bhaint as bearta a cheaptar lena neamhspleáchas a áirithiú, mar aon le lánpháirtiú sóisialta agus gairmiúil agus rannpháirtíocht i saol an phobail agus cur i bhfeidhm Airteagal 26 den Chairt a chur chun cinn.

Leasú

(37) Sa Treoir seo, urramaítear na cearta bunúsacha agus comhlíontar na prionsabail a aithnítear go háirithe sa Chairt agus in UNCRPD. Féachtar leis an Treoir seo, go háirithe, lena áirithiú go n-urramófar ina n-iomláine cearta daoine faoi mhíchumas leas a bhaint as bearta a cheaptar lena neamhspleáchas a áirithiú, mar aon le lánpháirtiú sóisialta, eacnamaíoch agus gairmiúil agus rannpháirtíocht i saol an phobail agus le cur i bhfeidhm Airteagal 26 den Chairt a chur chun cinn.

Leasú 40

Togra le haghaidh treorach Aithris 38

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

(38) Ós rud é nach féidir leis na Ballstáit cuspóir na Treorach seo, is é sin feabhas a chur ar na deiseanna do dhaoine faoi mhíchumas taisteal chuig Ballstáit eile nó cuairt a thabhairt orthu, a bhaint amach go leordhóthanach agus, de bharr fhairsinge nó éifeachtaí na gníomhaíochta lena mbunaítear creat lena ngabhann rialacha agus coinníollacha coiteanna, gur fearr is féidir é a bhaint amach ar leibhéal an Aontais, féadfaidh an tAontas bearta a ghlacadh, i gcomhréir le prionsabal na coimhdeachta a leagtar amach in Airteagal 5 den Chonradh ar an Aontas Eorpach. I

Leasú

(38) Ós rud é nach féidir leis na Ballstáit cuspóir na Treorach seo, eadhon feidhmiú chearta saorghluaiseachta daoine faoi mhíchumas a neartú, agus feabhas a chur ar na deiseanna do dhaoine faoi mhíchumas taisteal chuig Ballstáit eile nó cuairt a thabhairt orthu, a bhaint amach go leordhóthanach agus, de bharr fhairsinge nó éifeachtaí na gníomhaíochta lena mbunaítear creat lena ngabhann rialacha agus coinníollacha coiteanna, gur fearr is féidir é a bhaint amach ar leibhéal an Aontais, féadfaidh an tAontas bearta a ghlacadh, i gcomhréir le prionsabal na

gcomhréir le prionsabal na comhréireachta a leagtar amach san Airteagal sin, ní théann an Treoir seo thar a bhfuil riachtanach chun an cuspóir sin a bhaint amach,

coimhdeachta a leagtar amach in Airteagal 5 den Chonradh ar an Aontas Eorpach. I gcomhréir le prionsabal na comhréireachta a leagtar amach san Airteagal sin, ní théann an Treoir seo thar a bhfuil riachtanach chun an cuspóir sin a bhaint amach,

Leasú 41

Togra le haghaidh treorach Airteagal 1 – mír 1 – pointe a

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

(a) na rialacha lena rialaítear eisiúint an Chárta Míchumais Eorpaigh agus an Chárta Páirceála Eorpaigh do dhaoine faoi mhíchumas mar chruthúnas ar stádas míchumais nó ar cheart chun coinníollacha agus saoráidí páirceála a choinnítear do dhaoine faoi mhíchumas, d'fhonn tréimhsí fanachta gairid daoine faoi mhíchumas i mBallstát seachas an Ballstát ina bhfuil cónaí orthu a éascú, trí rochtain a thabhairt dóibh ar aon choinníollacha speisialta nó ar aon chóir fhabhrach i ndáil le seirbhísí, gníomhaíochtaí nó saoráidí, lena n-áirítear i gcás nach soláthraítear iad ar luach saothair, nó coinníollacha agus saoráidí páirceála a thairgtear do dhaoine faoi mhíchumas nó don duine nó do na daoine a ghabhann leo nó a chuidíonn leo lena n-áirítear a gcúntóir nó a gcúntóirí pearsanta;

Leasú 42

Togra le haghaidh treorach Airteagal 1 – mír 1 – pointe a a (nua)

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

Leasú

(a) na rialacha lena rialaítear eisiúint an Chárta Míchumais Eorpaigh do dhaoine faoi mhíchumas mar chruthúnas ar a stádas míchumais, d'fhonn cearta comhionanna agus saoirse gluaiseachta do dhaoine faoi mhíchumas a chur chun cinn agus tréimhsí fanachta gairide daoine faoi mhíchumas i mBallstát seachas an Ballstát ina bhfuil cónaí orthu a éascú, trí rochtain a thabhairt dóibh ar aon choinníoll speisialta nó ar aon chóir fhabhrach i ndáil le seirbhísí, gníomhaíochtaí nó saoráidí, lena n-áirítear i gcás nach soláthraítear iad ar luach saothair, ina dtairgtear iad nó ina gcoinnítear iad do dhaoine faoi mhíchumas atá ina gcónaí sa Bhallstát sin agus, i gcás inarb infheidhme, do na daoine a ghabhann leo nó a chuidíonn leo lena n-áirítear a gcúntóirí pearsanta;

(aa) na rialacha lena rialaítear eisiúint an Chárta Páirceála Eorpaigh do dhaoine faoi mhíchumas mar chruthúnas ar cheart chun coinníollacha agus saoráidí páirceála a choinnítear do dhaoine faoi

mhíchumas, d'fhonn cearta comhionanna agus saoirse gluaiseachta do dhaoine faoi mhíchumas a chur chun cinn agus tréimhsí fanachta gairide daoine faoi mhíchumas i mBallstát seachas an Ballstát ina bhfuil cónaí orthu a éascú, trí rochtain a thabhairt dóibh ar aon choinníoll agus saoráid pháirceála a thairgtear nó a choinnítear do dhaoine faoi mhíchumas agus, i gcás inarb infheidhme, do na daoine a ghabhann leo nó a chuidíonn leo lena n-áirítear a gcúntóirí pearsanta;

Leasú 43

**Togra le haghaidh treorach
Airteagal 2 – mír 2 a (nua)**

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

Leasú

2a. De mhaolú ar mhír 2, beidh feidhm ag an Treoir seo maidir leis na sochair agus leis an gcúnamh sóisialta dá dtagraítear i mír 2, pointí (b) agus (c), sna cásanna seo a leanas:

(a) bogann sealbhóirí Cárta Míchumais Eorpaigh go Ballstát eile chun dul i mbun oibre nó chun clárú in institiúid oideachais go dtí go ndéanfaidh na húdaráis inniúla sa Bhallstát eile athmheasúnú ar a stádas míchumais agus go dtí go n-aithneoidh siad go foirmiúil é; agus

(b) glacann sealbhóir Cárta Míchumais Eorpaigh páirt i gclár soghluaisteachta AE, ar feadh fad an chláir sin.

Déanfaidh na Ballstáit na bearta is gá chun a áirithiú go ndéanfaidh an Ballstát a d'eisigh an Cárta Míchumais Eorpach rochtain ar na sochair agus ar an gcúnamh sóisialta dá dtagraítear i mír 2, pointí (b) agus (c), a dheonú do shealbhóirí Cárta Míchumais Eorpaigh sna cásanna dá dtagraítear sa mhír seo.

Leasú 44

Togra le haghaidh treorach Airteagal 2 – mír 4

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

4. Ní thagann an Treoir seo salach ar inniúlachtaí náisiúnta sochair speisialta nó coinníollacha sonracha fabhracha a dheonú nó a cheangal iad a dheonú, amhail saor-rochtain, taraifí laghdaithe, nó cóir fhabhrach do dhaoine faoi mhíchumas agus, i gcás ina bhforáiltear sin, don duine nó do na daoine a ghabhann leo nó a chuidíonn leo lena n-áirítear a gcúntóir nó a gcúntóirí pearsanta.

Leasú 45

Togra le haghaidh treorach Airteagal 2 – mír 5

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

5. Beidh an Treoir seo gan dochar do na cearta a fhéadfaidh daoine faoi mhíchumas nó an duine nó na daoine a ghabhann leo nó a chuidíonn leo, lena n-áirítear a gcúntóir nó a gcúntóirí pearsanta, a fháil ó fhorálacha eile de dhlí an Aontais nó den dlí náisiúnta lena gcuirtear dlí an Aontais chun feidhme, lena n-áirítear na cearta sin lena ndeonaítear sochair shonracha, coinníollacha speisialta, nó cóir fhabhrach.

Leasú 46

Leasú

4. Ní thagann an Treoir seo salach ar inniúlachtaí náisiúnta sochair speisialta nó coinníollacha sonracha fabhracha a dheonú ná a cheangal iad a dheonú, amhail saor-rochtain, taraifí laghdaithe, nó cóir fhabhrach do dhaoine faoi mhíchumas agus, i gcás ina bhforáiltear sin, don duine nó do na daoine a ghabhann leo nó a chuidíonn leo lena n-áirítear a gcúntóir nó a gcúntóirí pearsanta, chomh maith le hainmhithe cuidithe amhail madraí treorach agus madraí cuidithe.

Leasú

5. Beidh an Treoir seo gan dochar do na cearta a fhéadfaidh daoine faoi mhíchumas nó an duine nó na daoine a ghabhann leo nó a chuidíonn leo, lena n-áirítear a gcúntóir nó a gcúntóirí pearsanta, nó ainmhithe cuidithe amhail madraí treorach agus madraí cuidithe, a fháil ó fhorálacha eile de dhlí an Aontais nó den dlí náisiúnta lena gcuirtear dlí an Aontais chun feidhme, lena n-áirítear na cearta sin lena ndeonaítear sochair shonracha, coinníollacha speisialta nó cóir fhabhrach. ***Ní bheidh gá le Cárta Míchumais Eorpach mar chruthúnas ar mhíchumas chun rochtain a fháil ar aon cheann de na cearta dá dtagraítear sa mhír seo nó chun na cearta sin a fheidhmiú.***

Togra le haghaidh treorach
Airteagal 3 – mír 1 – pointe d

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

(d) is éard is ‘cúntóir pearsanta’ ann duine a ghabhann le daoine faoi mhíchumas nó a chuidíonn leo agus a aithnítear de réir na reachtaíochta nó na gcleachtas náisiúnta sa cháil sin;

Leasú 47

Togra le haghaidh treorach
Airteagal 3 – mír 1 – pointe e

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

(e) ciallaíonn ‘coinníollacha speisialta nó cóir fhabhrach’ coinníollacha sonracha, lena n-áirítear na coinníollacha sin a bhaineann le coinníollacha airgeadais, nó cóir dhifreáilte a bhaineann le cúnaimh agus le tacaíocht amhail saor-rochtain, taraifí laghdaithe, rochtain tosaíochta, a thairgtear do dhaoine faoi mhíchumas agus/nó, nuair is infheidhme, don duine nó do na daoine a ghabhann leo nó a chuidíonn leo, lena n-áirítear cúntóirí pearsanta nó ainmhithe cúnaimh a aithnítear i gcomhréir leis an reachtaíocht nó leis na cleachtais náisiúnta mar sin, is cuma má sholáthraítear iad ar bhonn deonach nó má fhorchuirtear iad le hoibleagáidí dlíthiúla;

Leasú 48

Togra le haghaidh treorach
Airteagal 3 – mír 1 – pointe f

Leasú

(d) ciallaíonn ‘cúntóir pearsanta’ duine, cibé náisiúntacht atá aige nó aici, a ghabhann le daoine faoi mhíchumas nó a chuidíonn leo, agus a aithnítear de réir na reachtaíochta náisiúnta nó na gcleachtas náisiúnta sa cháil sin;

Leasú

(e) ciallaíonn ‘coinníollacha speisialta nó cóir fhabhrach’ ***aon*** choinníoll sonracha, lena n-áirítear na coinníollacha sin a bhaineann le coinníollacha airgeadais, nó ***aon*** chóir dhifreáilte a bhaineann le cúnaimh agus le tacaíocht amhail saor-rochtain, taraifí laghdaithe, rochtain tosaíochta, ***rochtain ar chriosanna tráchta atá srianta agus ar chriosanna do choisithe, suíocháin tosaíochta ar chórais iompair phoiblí***, a thairgtear do dhaoine faoi mhíchumas agus/nó, nuair is infheidhme, don duine nó do na daoine a ghabhann leo nó a chuidíonn leo, lena n-áirítear cúntóir nó cúntóirí pearsanta, ***ateangairí comharthaíochta*** nó ainmhithe cuidithe, ***amhail madraí treorach nó madraí cuidithe***, a aithnítear i gcomhréir leis an reachtaíocht náisiúnta nó leis na cleachtais náisiúnta mar sin, is cuma má sholáthraítear iad ar bhonn deonach nó má fhorchuirtear iad le hoibleagáidí dlíthiúla;

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

(f) ciallaíonn ‘coinníollacha agus saoráidí páirceála’ aon spás páirceála a choinnítear do dhaoine faoi mhíchumas i gcoitinne chomh maith le tairbhí páirceála gaolmhara do dhaoine faoi mhíchumas, nó coinníollacha fabhracha a thugtar do dhaoine faoi mhíchumas, amhail páirceáil saor in aisce, taraifí laghdaithe, táillí laghdaithe nó muirir úsáideora ar dhola-bhóithre/droichid/tolláin nó spásanna páirceála leathnaithe is cuma má sholáthraítear iad ar bhonn deonach nó má fhorchuirtear iad le hoibleagáidí dlíthiúla.

Leasú 49

**Togra le haghaidh treorach
Airteagal 3 – mír 1 – pointe f a (nua)**

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

Leasú

(f) ciallaíonn ‘coinníollacha agus saoráidí páirceála’ aon spás páirceála a choinnítear do dhaoine faoi mhíchumas nó, i gcás inarb infheidhme, don duine a ghabhann leo nó a chuidíonn leo, lena n-áirítear cúntóirí pearsanta, go heisiach nó go ginearálta, chomh maith le haon tairbhe pháirceála ghaolmhar do dhaoine faoi mhíchumas, nó coinníollacha fabhracha a thugtar do dhaoine faoi mhíchumas, amhail páirceáil saor in aisce, taraifí laghdaithe, táillí nó muirir úsáideora laghdaithe ar dhola-bhóithre/droichid/tolláin nó spásanna páirceála leathnaithe is cuma má sholáthraítear iad ar bhonn deonach nó má fhorchuirtear iad le hoibleagáidí dlíthiúla;

Leasú 50

**Togra le haghaidh treorach
Airteagal 3 – mír 1 – pointe f b (nua)**

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

Leasú

(fb) ciallaíonn ‘clár soghluaisteachta

AE' clár de chuid an Aontais lena dtacaítear le daoine nádúrtha a bhogann go Ballstát eile chun críche oideachais, oiliúna, gairmiúla, sibhialta nó cultúrtha nó meascán díobh sin ar feadh tréimhse ama shocraithe.

Leasú 51

Togra le haghaidh treorach Airteagal 4 – mír 1 – pointe a

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

(a) Saoránaigh den Aontas agus baill teaghlaigh de shaoránaigh den Aontas, a n-aithníonn na húdaráis inniúla sa Bhallstát ina bhfuil cónaí orthu a stádas míchumais trí dheimhniú, cárta nó aon doiciméad foirmiúil eile a eisítear i gcomhréir le hinniúlachtaí, cleachtais agus nósanna imeachta náisiúnta, chomh maith, nuair is infheidhme, leis an duine nó na daoine a ghabhann leo nó a chuidíonn leo, lena n-áirítear cúntóir nó cúntóirí pearsanta,

Leasú 52

Togra le haghaidh treorach Airteagal 5 – mír 3 – pointe a

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

(a) nuair a áirítear ar choinníollacha speisialta nó ar chóir fhabhrach dá dtagraítear i mír 1 den Airteagal seo coinníollacha fabhracha don duine nó do na daoine a ghabhann leo nó a chuidíonn leo, lena n-áirítear cúntóir nó cúntóirí pearsanta nó coinníollacha sonracha d'ainmhithe cúnaimh, deonófar na coinníollacha fabhracha nó sonracha sin ar théarmaí agus coinníollacha comhionanna don duine nó do na daoine a ghabhann leo nó a chuidíonn leo, lena n-áirítear cúntóir(i) pearsanta nó ainmhithe cuidithe

Leasú

(a) saoránaigh den Aontas agus baill teaghlaigh de shaoránaigh den Aontas, a n-aithníonn na húdaráis inniúla sa Bhallstát ina bhfuil cónaí orthu a stádas míchumais trí dheimhniú, cárta nó aon doiciméad foirmiúil eile a eisítear i gcomhréir le hinniúlachtaí, cleachtais agus nósanna imeachta náisiúnta, agus, nuair is infheidhme, chuig an duine nó na daoine a ghabhann leo nó a chuidíonn leo, lena n-áirítear cúntóir nó cúntóirí pearsanta nó ateangairí comharthaíochta;

Leasú

(a) nuair a áirítear ar choinníollacha speisialta nó ar chóir fhabhrach dá dtagraítear i mír 1 den Airteagal seo coinníollacha fabhracha don duine nó do na daoine a ghabhann leo nó a chuidíonn leo, lena n-áirítear cúntóir nó cúntóirí pearsanta nó coinníollacha sonracha d'ainmhithe cuidithe, deonófar na coinníollacha fabhracha nó sonracha sin ar théarmaí agus coinníollacha comhionanna don duine nó do na daoine a ghabhann leo nó a chuidíonn leo, lena n-áirítear cúntóir nó cúntóirí pearsanta nó ainmhithe

de chuid shealbhóir an Chárta Míchumais Eorpaigh;

cuidithe, *amhail madraí treorach agus madraí cuidithe*, de chuid shealbhóir an Chárta Míchumais Eorpaigh;

Leasú 53

Togra le haghaidh treorach Airteagal 6 – mír 1

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

1. Tabharfaidh gach Ballstát an Cárta Míchumais Eorpach isteach de réir na formáide caighdeánaithe coitinne a leagtar amach in Iarscríbhinn I. Tabharfaidh na Ballstáit gnéithe digiteacha i gcártaí fisiceacha isteach trí úsáid a bhaint as modhanna leictreonacha lena dtugtar aghaidh ar chosc calaoise mar chuid den Chárta Míchumais Eorpach, a luaithe a leagfaidh an Coimisiún síos na ceanglais maidir leis na gnéithe digiteacha dá dtagraítear in Iarscríbhinn I sna sonraíochtaí teicniúla dá dtagraítear in Airteagal 8. Ní bheidh níos mó sonraí pearsanta sa mhodh stórála digití ná na sonraí a sholáthraítear don Chárta Míchumais Eorpach in Iarscríbhinn I.

Leasú 54

Togra le haghaidh treorach Airteagal 6 – mír 2

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

2. Déanfar Cártaí Míchumais Eorpacha a eiseoidh Ballstáit a aithint go frithpháirteach sna Ballstáit uile.

Leasú

1. Tabharfaidh gach Ballstát an Cárta Míchumais Eorpach isteach de réir na formáide caighdeánaithe coitinne agus na gceanglas inrochtaineachta uilíoch a leagtar amach in Iarscríbhinn I. Tabharfaidh na Ballstáit gnéithe digiteacha i gcártaí fisiceacha isteach trí úsáid a bhaint as modhanna leictreonacha lena dtugtar aghaidh ar chosc calaoise mar chuid den Chárta Míchumais Eorpach, a luaithe a leagfaidh an Coimisiún síos na ceanglais maidir leis na gnéithe digiteacha dá dtagraítear in Iarscríbhinn I sna sonraíochtaí teicniúla dá dtagraítear in Airteagal 8. Ní bheidh níos mó sonraí pearsanta sa mheán stórála digití ná na sonraí a sholáthraítear don Chárta Míchumais Eorpach in Iarscríbhinn I.

Leasú

2. Déanfar Cártaí Míchumais Eorpacha arna n-eisiúint ag Ballstáit a aithint go frithpháirteach sna Ballstáit uile agus beidh siad comhoiriúnach le haon deimhniú, aon chárta míchumais nó aon doiciméad foirmiúil eile do dhaoine faoi mhíchumas arna n-eisiúint ar an leibhéal náisiúnta, réigiúnach nó áitiúil.

Leasú 55

Togra le haghaidh treorach Airteagal 6 – mír 4

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

4. Déanfaidh an Ballstát cónaithe an Cárta Míchumais Eorpach a eisiúint nó a athnuachan go díreach nó ar iarratas ón duine faoi mhíchumas. Déanfar é a eisiúint agus a athnuachan laistigh den tréimhse chéanna a leagtar síos sa reachtaíocht náisiúnta is infheidhme chun deimhnithe míchumais, cártaí míchumais nó aon doiciméad foirmiúil eile lena n-aithnítear stádas míchumais duine faoi mhíchumas a eisiúint.

Leasú

4. Déanfaidh an Ballstát cónaithe an Cárta Míchumais Eorpach a eisiúint nó a athnuachan go díreach, i gcás ina bhforáiltear dó cheana féin sa nós imeachta náisiúnta um measúnú agus aitheantas míchumais, nó ar iarratas ón duine faoi mhíchumas. ***Cuirfear daoine faoi mhíchumas ar an eolas go cuí faoin bhféidearthacht iarratas a dhéanamh ar an gCárta Míchumais Eorpach i gcás nach n-eisítear go díreach é.*** Déanfar é a eisiúint agus a athnuachan saor in aisce don tairbhí agus laistigh de 60 lá nó laistigh den tréimhse a leagtar síos sa reachtaíocht náisiúnta is infheidhme chun deimhnithe míchumais, cártaí míchumais nó aon doiciméad foirmiúil eile lena n-aithnítear stádas míchumais duine faoi mhíchumas a eisiúint, cibé acu is giorra.

Leasú 56

Togra le haghaidh treorach Airteagal 6 – mír 4 a (nua)

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

Leasú

4a. Áiritheoidh na Ballstáit go mbeidh daoine faoi mhíchumas, nó ionadaithe ainmnithe ag gníomhú thar a gceann agus lena bhformheas nó le formheas a gcaomhnóra dhlíthiúil, in ann achomharc a dhéanamh i gcoinne cinneadh ó na húdaráis inniúla maidir le Cárta Míchumais Eorpach a eisiúint, a athnuachan nó a tharraingt siar i gcomhréir leis an dlí náisiúnta agus leis an gcleachtas náisiúnta.

Leasú 57

Togra le haghaidh treorach
Airteagal 6 – mír 5

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

5. Déanfar an Cárta Míchumais Eorpach a eisiúint mar chárta fisiceach agus déanfar é a chomhlánú le formáid dhigiteach nuair a ghlacfar na gníomhartha tarmiligthe dá dtagraítear i mír 7. Tabharfar an rogha do dhaoine faoi mhíchumas an cárta digiteach nó an cárta fisiceach, nó an dá cheann, a úsáid.

Leasú 58

Togra le haghaidh treorach
Airteagal 6 – mír 6

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

6. Is ar feadh na tréimhse céanna ar a laghad a bheidh bailíocht an Chárta Míchumais Eorpaigh arna eisiúint ag Ballstát agus a bheidh ag an deimhniú míchumais, ag an gcárta míchumais nó ag aon doiciméad foirmiúil eile is faide a mhairfidh, lena n-aithnítear a stádas míchumais arna eisiúint ag údarás inniúil an Bhallstáit ina chríoch don duine lena mbaineann.

Leasú 59

Togra le haghaidh treorach
Airteagal 6 – mír 7

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

7. Cumhachtaítear an Coimisiún gníomhartha tarmiligthe a ghlacadh i gcomhréir le hAirteagal 11 chun an Treoir seo a fhorlíonadh chun formáid dhigiteach an Chárta Míchumais Eorpaigh a leagan síos agus chun idir-inoibritheacht a áirithiú, agus chun leasú a dhéanamh ar

Leasú

5. Déanfar an Cárta Míchumais Eorpach a eisiúint mar chárta fisiceach agus déanfar é a chomhlánú le formáid dhigiteach nuair a ghlacfar na gníomhartha tarmiligthe dá dtagraítear i mír 7. Tabharfar an rogha do dhaoine faoi mhíchumas an cárta digiteach nó an cárta fisiceach, nó an dá cheann, a úsáid ar bhonn cothrom.

Leasú

6. Is ar feadh na tréimhse céanna ar a laghad a bheidh bailíocht an Chárta Míchumais Eorpaigh arna eisiúint ag Ballstát agus a bheidh ag an deimhniú míchumais náisiúnta, ag an gcárta míchumais náisiúnta nó ag aon doiciméad foirmiúil eile is faide a mhairfidh, lena n-aithnítear a stádas míchumais arna eisiúint ag údarás inniúil an Bhallstáit ina chríoch don duine lena mbaineann.

Leasú

7. Faoin ... [12 mhí ó dháta theacht i bhfeidhm na Treorach seo], déanfaidh an Coimisiún gníomhartha tarmiligthe a ghlacadh i gcomhréir le hAirteagal 11 lena bhforlíontar an Treoir seo trí fhormaid dhigiteach an Chárta Míchumais Eorpaigh a leagan síos agus idir-inoibritheacht a

Iarscríbhinn I chun gnéithe coiteanna na formáide caighdeánaithe a mhodhnú, chun an fhormaid a oiriúnú d'fhorbairtí teicniúla, chun gnéithe digiteacha a thabhairt isteach chun brionnú agus calaois a chosc, chun aghaidh a thabhairt ar dhroch-úsáid nó ar mhí-úsáid agus chun idir-inoibritheacht a áirithiú.

áirithiú.

Tugtar de chumhacht don Choimisiún gníomhartha tarmligthe a ghlacadh i gcomhréir le hAirteagal 11 chun leasú a dhéanamh ar Iarscríbhinn I chun gnéithe coiteanna na formáide caighdeánaithe agus ceanglais inrochtaineachta uilíocha a mhodhnú, an fhormaid a oiriúnú d'fhorbairtí teicniúla, gnéithe digiteacha a thabhairt isteach chun brionnú agus calaois a chosc, aghaidh a thabhairt ar dhrochúsáid nó ar mhí-úsáid agus inrochtaineacht agus idir-inoibritheacht a áirithiú.

Leasú 60

Togra le haghaidh treorach Airteagal 7 – mír 1

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

1. Tabharfaidh gach Ballstát an Cárta Páirceála Eorpach do dhaoine faoi mhíchumas isteach de réir na formáide caighdeánaithe coitinne a leagtar amach in Iarscríbhinn II. Tabharfaidh na Ballstáit gnéithe digiteacha i gcártaí fisiceacha isteach trí úsáid a bhaint as modhanna leictreonacha lena dtugtar aghaidh ar chosc calaoise mar chuid den Chárta Páirceála Eorpach do dhaoine faoi mhíchumas, a luaithe a leagfaidh an Coimisiún síos na ceanglais maidir leis na gnéithe digiteacha dá dtagraítear in Iarscríbhinn II sna sonraíochtaí teicniúla dá dtagraítear in Airteagal 8. Ní bheidh níos mó sonraí pearsanta sa mhodh stórála digití ná na sonraí a sholáthraítear don Chárta Páirceála Eorpach do dhaoine faoi mhíchumas in Iarscríbhinn II.

Leasú

1. Tabharfaidh gach Ballstát an Cárta Páirceála Eorpach do dhaoine faoi mhíchumas isteach de réir na formáide caighdeánaithe coitinne agus na gceanglas inrochtaineachta uilíoch a leagtar amach in Iarscríbhinn II. Tabharfaidh na Ballstáit gnéithe digiteacha i gcártaí fisiceacha isteach trí úsáid a bhaint as modhanna leictreonacha lena dtugtar aghaidh ar chosc calaoise mar chuid den Chárta Páirceála Eorpach do dhaoine faoi mhíchumas, a luaithe a leagfaidh an Coimisiún síos na ceanglais maidir leis na gnéithe digiteacha dá dtagraítear in Iarscríbhinn II sna sonraíochtaí teicniúla dá dtagraítear in Airteagal 8. Ní bheidh níos mó sonraí pearsanta sa mheán stórála digití ná na sonraí a sholáthraítear don Chárta Páirceála Eorpach in Iarscríbhinn II.

Leasú 61

Togra le haghaidh treorach Airteagal 7 – mír 4

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

4. Déanfaidh an Ballstát cónaithe an Cárta Páirceála Eorpach do dhaoine faoi mhíchumas a eisiúint nó a athnuachan ar iarratas ón duine faoi mhíchumas. Déanfar é a eisiúint nó a athnuachan laistigh de thréimhse réasúnach ó dháta an iarratais nach faide ná 60 lá.

Leasú

4. Déanfaidh an Ballstát cónaithe an Cárta Páirceála Eorpach do dhaoine faoi mhíchumas a eisiúint nó a athnuachan ar iarratas ón duine faoi mhíchumas. Déanfar é a eisiúint nó a athnuachan saor in aisce don tairbhí agus laistigh de thréimhse réasúnta ó dháta an iarratais nach faide ná 30 lá. ***Beidh sé de cheart ag daoine faoi mhíchumas, áfach, a iarraidh go mbeidh an leagan digiteach den Chárta Páirceála Eorpach do dhaoine faoi mhíchumas ar fáil laistigh de 15 lá tar éis don duine faoi mhíchumas iarratas a dhéanamh.***

Leasú 62

Togra le haghaidh treorach Airteagal 7 – mír 4 a (nua)

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

Leasú

4a. Áiritheoidh na Ballstáit go bhféadfaidh daoine faoi mhíchumas, nó ionadaithe ainmnithe ag gníomhú thar a gceann agus lena bhformheas nó le formheas a gcaomhnóra dhlíthiúil, achomharc a dhéanamh i gcoinne cinneadh ó na húdaráis inniúla maidir le Cárta Páirceála Eorpach a eisiúint, a athnuachan nó a tharraingt siar i gcomhréir leis an dlí náisiúnta agus leis an gcleachtas náisiúnta.

Leasú 63

Togra le haghaidh treorach Airteagal 7 – mír 5

5. Déanfaidh na Ballstáit na bearta is gá chun a áirithiú go gcuirfear an Cárta Páirceála Eorpach do dhaoine faoi mhíchumas in ionad na gcártaí páirceála bailí uile atá ann cheana, arna n-eisiúint i gcomhréir leis an Moladh ón gComhairle maidir le cártaí páirceála do dhaoine faoi mhíchumas⁵⁸ ar an leibhéal náisiúnta, réigiúnach nó áitiúil ar a dhéanaí faoin ll/mm/bb [dáta chur i bhfeidhm na Treorach seo].

5. Déanfaidh na Ballstáit na bearta is gá chun a áirithiú go gcuirfear an Cárta Páirceála Eorpach do dhaoine faoi mhíchumas in ionad na gcártaí páirceála bailí uile atá ann cheana, arna n-eisiúint i gcomhréir leis an Moladh ón gComhairle maidir le cártaí páirceála do dhaoine faoi mhíchumas⁵⁸ ar an leibhéal náisiúnta, réigiúnach nó áitiúil, ar eisiúint an Chárta Páirceála Eorpaigh, agus in aon chás ar a dhéanaí faoin ll/mm/bb [dáta chur i bhfeidhm na Treorach seo].

⁵⁸ Moladh ón gComhairle an 4 Meitheamh 1998 98/376/CE) OJ L 167/25, 12.6.1998 arna oiriúnú le Moladh ón gComhairle an 3 Márta 2008 mar gheall ar aontachas Phoblacht na Bulgáire, Phoblacht na Seice, Phoblacht na hEastóine, Phoblacht na Cipire, Phoblacht na Laitvia, Phoblacht na Liotuáine, Phoblacht na hUngáire, Phoblacht Mhálta, Phoblacht na Polainne, na Rómáine, Phoblacht na Slóivéine agus Phoblacht na Slóvaice IO L 63/43, 7.3.2008.

⁵⁸ Moladh ón gComhairle an 4 Meitheamh 1998 (98/376/CE) IO L 167/25, 12.6.1998, arna oiriúnú le Moladh ón gComhairle an 3 Márta 2008 mar gheall ar aontachas Phoblacht na Bulgáire, Phoblacht na Seice, Phoblacht na hEastóine, Phoblacht na Cipire, Phoblacht na Laitvia, Phoblacht na Liotuáine, Phoblacht na hUngáire, Phoblacht Mhálta, Phoblacht na Polainne, na Rómáine, Phoblacht na Slóivéine agus Phoblacht na Slóvaice, IO L 63/43, 7.3.2008.

Leasú 64

Togra le haghaidh treorach Airteagal 7 – mír 6

6. Déanfar an Cárta Páirceála Eorpach do dhaoine faoi mhíchumas a eisiúint nó a athnuachan mar chárta fisiceach agus déanfar é a chomhlánú le formáid dhigiteach nuair a ghlacfar na gníomhartha tarmligthe dá dtagraítear i mír 7. Tabharfar an rogha do dhaoine faoi mhíchumas an cárta digiteach nó an cárta fisiceach, nó an dá cheann, a úsáid.

6. Déanfar an Cárta Páirceála Eorpach do dhaoine faoi mhíchumas a eisiúint nó a athnuachan mar chárta fisiceach agus déanfar é a chomhlánú le formáid dhigiteach nuair a ghlacfar na gníomhartha tarmligthe dá dtagraítear i mír 7. Tabharfar an rogha do dhaoine faoi mhíchumas an cárta digiteach nó an cárta fisiceach, nó an dá cheann, a úsáid ar bhonn cothrom.

Leasú 65

Togra le haghaidh treorach Airteagal 7 – mír 7

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

7. Cumhachtaítear an Coimisiún gníomhartha tarmligthe a ghlacadh i gcomhréir le hAirteagal 11 chun an Treoir a fhorlíonadh chun formáid dhigiteach an Chárta Páirceála Eorpaigh do dhaoine faoi mhíchumas a leagan síos agus chun idir-inoibritheacht a áirithiú, lena n-áirítear trí uirlisí digiteacha a fhorbairt agus a úsáid, agus chun leasú a dhéanamh ar Iarscríbhinn II chun gnéithe coiteanna na formáide caighdeánaithe a mhodhnú, chun an fhormaid a oiriúnú d'fhorbairtí teicniúla, chun brionnú agus calaois a chosc, chun aghaidh a thabhairt ar dhroch-úsáid nó ar mhí-úsáid agus chun idir-inoibritheacht a áirithiú, lena n-áirítear trí fhorbairt agus úsáid uirlisí digiteacha.

Leasú

7. Faoin ... [12 mhí ó dháta theacht i bhfeidhm na Treorach seo], déanfaidh an Coimisiún gníomhartha tarmligthe a ghlacadh i gcomhréir le hAirteagal 11 lena bhforlíontar an Treoir trí fhormaid dhigiteach an Chárta Páirceála Eorpaigh do dhaoine faoi mhíchumas a leagan síos agus idir-inoibritheacht a áirithiú, lena n-áirítear trí uirlisí digiteacha a fhorbairt agus a úsáid.

Tugtar de chumhacht don Choimisiún gníomhartha tarmligthe a ghlacadh i gcomhréir le hAirteagal 11 chun leasú a dhéanamh ar Iarscríbhinn II chun gnéithe coiteanna na formáide caighdeánaithe agus ceanglais inrochtaineachta uilíocha a mhodhnú, an fhormaid a oiriúnú d'fhorbairtí teicniúla, brionnú agus calaois a chosc, aghaidh a thabhairt ar dhrochúsáid nó ar mhí-úsáid agus idir-inoibritheacht a áirithiú, lena n-áirítear trí uirlisí digiteacha a fhorbairt agus a úsáid.

Leasú 66

Togra le haghaidh treorach Airteagal 7 a (nua)

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

Leasú

Airteagal 7a

Forálacha do shealbhóirí cárta agus a n-áit chónaithe á athrú acu

1. Maidir le sealbhóirí Cárta Míchumais Eorpaigh nó sealbhóirí Cárta Páirceála Eorpaigh do dhaoine faoi mhíchumas a d'athraigh a mBallstát cónaithe, agus atá ag fanacht le heisiúint cárta míchumais náisiúnta, deimhniú míchumais náisiúnta nó aon doiciméid fhoirmiúil eile lena n-aithnítear a stádas míchumais ag na húdaráis inniúla sa Bhallstát sin, áiríteoidh na Ballstáit go ráthófar na cearta dá bhforáiltear sa Treoir seo dóibh le linn na tréimhse sin. Beidh an Cárta Míchumais Eorpach agus an Cárta Páirceála Eorpach do dhaoine faoi mhíchumas arna n-eisiúint ag an mBallstát deiridh ina raibh cónaí orthu bailí go dtí go n-eiseofar an cárta míchumais náisiúnta nua, an deimhniú míchumais náisiúnta nó aon doiciméad foirmiúil eile lena n-aithnítear stádas míchumais an tsealbhóra.

2. Áiríteoidh na Ballstáit go ndéanfar an próiseas um measúnú agus aitheantas stádas míchumais agus aon eisiúint Cárta Míchumais Eorpaigh nua nó Cárta Páirceála Eorpaigh nua do dhaoine faoi mhíchumas ina dhiaidh sin, laistigh de thréimhse ama réasúnta agus ar bhealach éifeachtúil.

Leasú 67

**Togra le haghaidh treorach
Airteagal 8 – mír 2**

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

2. Glacfar na gníomhartha cur chun feidhme sin i gcomhréir leis an nós imeachta scrúdúcháin dá dtagraítear in Airteagal 12(2).

Leasú

2. Déanfar na gníomhartha cur chun feidhme sin a ghlacadh faoin ... [12 mhí tar éis dháta theacht i bhfeidhm na Treorach seo], i gcomhréir leis an nós imeachta scrúdúcháin dá dtagraítear in Airteagal 12(2).

Leasú 68

**Togra le haghaidh treorach
Airteagal 9 – teideal**

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

Leasú

Faireachas, comhlíonadh, inrochtaineacht
faisnéise agus múscailt feasachta

Faireachas agus comhlíonadh

Leasú 69

**Togra le haghaidh treorach
Airteagal 9 – mír 1**

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

Leasú

1. Cuirfidh na Ballstáit na coinníollacha agus na rialacha, na cleachtais agus na nósanna imeachta chun Cárta Míchumais Eorpach agus Cárta Páirceála Eorpach do dhaoine faoi mhíchumas a eisiúint, a athnuachan nó a tharraingt siar ar fáil go poiblí i bhformáidí inrochtana, lena n-áirítear i bhformáidí digiteacha, agus arna iarraidh sin i bhformáidí cúlta arna n-iarraidh sin do dhaoine faoi mhíchumas.

scriosta

Leasú 70

**Togra le haghaidh treorach
Airteagal 9 – mír 2**

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

Leasú

2. Déanfaidh na Ballstáit bearta iomchuí chun feasacht a mhúscailt i measc an phobail agus chun daoine faoi mhíchumas a chur ar an eolas, lena n-áirítear ar bhealaí inrochtana, go bhfuil an Cárta Míchumais Eorpach agus an Cárta Páirceála Eorpach do dhaoine faoi mhíchumas ann agus faoi na coinníollacha maidir leis na cártaí sin a fháil, a úsáid nó a athnuachan.

scriosta

Leasú 71

Togra le haghaidh treorach
Airteagal 9 – mír 3

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

3. Déanfaidh na Ballstáit gach beart is gá chun an riosca brionnaithe nó calaoise a sheachaint agus déanfaidh siad úsáid chialaoiseach agus brionnú an Chárta Míchumais Eorpaigh agus an Chárta Páirceála Eorpaigh do dhaoine faoi mhíchumas a chomhrac go gníomhach.

Leasú

3. Déanfaidh na Ballstáit na bearta uile is gá chun an riosca brionnaithe nó calaoise a sheachaint agus rachaidh siad i ngleic go gníomhach le heisiúint chialaoiseach, úsáid chialaoiseach agus brionnú an Chárta Míchumais Eorpaigh agus an Chárta Páirceála Eorpaigh do dhaoine faoi mhíchumas, déanfaidh siad imscrúdú críochnúil orthu agus, i gcás inarb ábhartha, déanfaidh siad foráil maidir le himeachtaí riaracháin nó breithiúnacha chun aghaidh a thabhairt orthu.

Leasú 72

Togra le haghaidh treorach
Airteagal 9 – mír 3 – fomhír 1 a (nua)

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

Leasú

Le haon bheart a dhéantar chun an riosca brionnaithe nó calaoise a sheachaint, urramófar cearta daoine faoi mhíchumas agus ní bheidh aon chur isteach ar leasanna dlisteanacha daoine faoi mhíchumas i dtaobh rochtain a bheith acu ar cheachtar de na cártaí ná i dtaobh ceachtar de na cártaí a úsáid mar thoradh orthu ná ní eascróidh stiogmatú astu ar bhealach ar bith.

Leasú 73

Togra le haghaidh treorach
Airteagal 9 – mír 4

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

4. Déanfaidh na Ballstáit na bearta is gá lena áirithiú go dtabharfaidh sealbhóirí Cárta Míchumais Eorpaigh nó Cárta Páirceála Eorpaigh do dhaoine faoi

Leasú

4. Déanfaidh na Ballstáit na bearta is gá chun a áirithiú go dtabharfaidh sealbhóirí Cárta Míchumais Eorpaigh nó Cárta Páirceála Eorpaigh do dhaoine faoi

mhíchumas a gcártaí ar ais don údarás inniúil a luaithe nach gcomhlíonfar na coinníollacha faoinar eisíodh iad a thuilleadh.

mhíchumas a gcártaí ar ais don údarás inniúil i gcás nach gcomhlíontar na coinníollacha faoinar eisíodh iad a thuilleadh.

Leasú 74

Togra le haghaidh treorach Airteagal 9 – mír 5

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

5. Déanfaidh na Ballstáit na bearta is gá chun a áirithiú, i gcás ina dtagann siad ar chásanna droch-úsáid úsáide nó mhí-úsáide na gcártaí arna n-eisiúint ag Ballstát eile ar a gcríoch, go gcuirfear na húdaráis inniúla sa Bhallstát a d'eisigh an Cárta Míchumais Eorpach nó an Cárta Páirceála Eorpach do dhaoine faoi mhíchumas ar an eolas. Áiritheoidh an Ballstát eisiúna go ndéanfar obair leantach iomchuí i gcomhréir leis an dlí náisiúnta nó leis an gcleachtas náisiúnta.

Leasú

5. Déanfaidh na Ballstáit na bearta is gá chun a áirithiú, i gcás ina dtagann siad ar chásanna drochúsáide nó mí-úsáide na gcártaí arna n-eisiúint ag Ballstát eile ar a gcríoch, go gcuirfear na húdaráis inniúla sa Bhallstát a d'eisigh an Cárta Míchumais Eorpach nó an Cárta Páirceála Eorpach do dhaoine faoi mhíchumas ar an eolas. Áiritheoidh an Ballstát eisiúna go ndéanfar obair leantach iomchuí i gcomhréir leis an dlí náisiúnta nó leis an gcleachtas náisiúnta. ***Déanfaidh na Ballstáit faisnéis a mhalartú maidir le drochúsáid nó mí-úsáid na gcártaí.***

Leasú 75

Togra le haghaidh treorach Airteagal 9 – mír 7

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

7. ***Déanfar an fhaisnéis dá dtagraítear i mír 1 agus 2 den Airteagal seo a chur ar fáil saor in aisce ar bhealach soiléir, cuimsitheach, soláimhsithe agus ar bhealach atá inrochtana go héasca, lena n-áirítear trí shuíomh gréasáin oifigiúil na n-oibreoirí príobháideacha nó na n-údarás poiblí i gcás ina mbeidh sé ar fáil, nó ar bhealaí oiriúnacha eile, i gcomhréir leis na ceanglais inrochtaineachta ábhartha le haghaidh seirbhísí a leagtar amach in Iarscríbhinn I a ghabhann le Treoir (AE) 2019/882.***

Leasú

scriosta

**Togra le haghaidh treorach
Airteagal 9 a (nua)**

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

Leasú

Airteagal 9a

***Inrochtaineacht faisnéise agus múscailt
feasachta***

- 1. Déanfaidh na Ballstáit foráil maidir le coinníollacha agus rialacha, cleachtais agus nósanna imeachta chun Cárta Míchumais Eorpach agus Cárta Páirceála Eorpach do dhaoine faoi mhíchumas a eisiúint, a athnuachan nó a tharraingt siar, a chur ar fáil go poiblí i bhformáidí inrochtana, lena n-áirítear i bhformáidí digiteacha, i dteangacha comharthaíochta náisiúnta agus idirnáisiúnta, in braille agus i bhformáidí soléite agus i gclosfhormáidí, agus i bhformáidí cunta malartacha eile arna n-iarraidh sin do dhaoine faoi mhíchumas.***
- 2. Déanfaidh na Ballstáit bearta iomchuí chun feasacht a mhúscailt i measc an phobail, go háirithe maidir le húdaráis phoiblí agus oibreoirí príobháideacha a bhfuil sé d'acmhainn acu coinníollacha speisialta, cóir fhabhrach agus coinníollacha agus saoráidí páirceála do dhaoine faoi mhíchumas a chur ar fáil de bhun Airteagal 5, agus geallsealbhóirí ábhartha eile, lena n-áirítear eagraíochtaí ionadaíochta daoine faoi mhíchumas, agus cuirfidh siad daoine faoi mhíchumas ar an eolas, ar bhealaí inrochtana, gurb ann don Chárta Míchumais Eorpach agus don Chárta Páirceála Eorpach do dhaoine faoi mhíchumas agus faoi na coinníollacha chun iad a fháil, a úsáid nó a athnuachan. Tabharfaidh an Coimisiún faoi fheachtas múscailte feasachta Eorpach i gcomhar leis na Ballstáit.***
- 3. Déanfar an fhaisnéis dá dtagraítear i míreanna 1 agus 2 den Airteagal seo a chur ar fáil saor in aisce ar bhealach***

soiléir, cuimsitheach, soláimhsithe agus ar bhealach atá inrochtana go héasca, lena n-áirítear trí shuíomhanna gréasáin oifigiúla na n-oibreoirí príobháideacha nó na n-údarás poiblí i gcás ina mbeidh siad ar fáil agus trí Phointí Teagmhála Náisiúnta ainmnithe, nó ar bhealaí oiriúnacha eile, i gcomhréir leis na ceanglais inrochtaineachta ábhartha le haghaidh seirbhísí a leagtar amach in Iarscríbhinn I a ghabhann le Treoir (AE) 2019/882.

4. Beidh an fhaisnéis dá dtagraítear i míreanna 1 agus 2 sothuigthe, gan dul thar leibhéal castachta atá níos airde ná leibhéal B1 (idirmheánach) de Chreat Comhchoiteann Tagartha Eorpach le haghaidh Teangacha de chuid Chomhairle na hEorpa.

5. Áiritheoidh an Coimisiún go gcuirfear cistiú iomchuí ar fáil do na Ballstáit chun aghaidh a thabhairt ar na costais a bhaineann le soláthar faisnéise agus leis na hoibleagáidí múscailte feasachta faoin Airteagal seo agus faoi Airteagal 15.

Leasú 77

**Togra le haghaidh treorach
Airteagal 10 a (nua)**

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

Leasú

Airteagal 10a

Eagraíochtaí ionadaíocha daoine faoi mhíchumas

Áiritheoidh na Ballstáit gur féidir le heagraíochtaí ionadaíocha daoine faoi mhíchumas a bheith rannpháirteach go fóinteach i bhforbairt, pleanáil, cur chun feidhme an Chárta Míchumais Eorpaigh agus an Chárta Páirceála Eorpaigh do dhaoine faoi mhíchumas araon agus i bhfaireachán agus meastóireacht a dhéanamh orthu.

Leasú 78

Togra le haghaidh treorach Airteagal 11 – mír 4

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

4. Sula nglacfaidh sé gníomh tarmiligthe, rachaidh an Coimisiún i mbun comhairliúchán le saineolaithe arna n-ainmniú ag gach Ballstát i gcomhréir leis na prionsabail a leagtar síos i gComhaontú Idirinstitiúideach an 13 Aibreán 2016 maidir le Reachtóireacht Níos Fearr.

Leasú

4. Sula nglacfaidh sé gníomh tarmiligthe, rachaidh an Coimisiún i gcomhairle le daoine faoi mhíchumas agus lena n-eagraíochtaí ionadaíocha chomh maith le saineolaithe arna n-ainmniú ag gach Ballstát i gcomhréir leis na prionsabail a leagtar síos i gComhaontú Idirinstitiúideach an 13 Aibreán 2016 maidir le Reachtóireacht Níos Fearr.

Leasú 79

Togra le haghaidh treorach Airteagal 12 – mír 1

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

1. Tabharfaidh coiste cúnamh don Choimisiún. Coiste de réir bhrí Rialachán (AE) Uimh. 182/2011 a bheidh sa choiste sin.

Leasú

1. Tabharfaidh coiste cúnamh don Choimisiún agus áiritheoidh sé gur féidir le heagraíochtaí ionadaíocha daoine faoi mhíchumas a bheith rannpháirteach go fóinteach. Beidh an coiste sin ina choiste de réir bhrí Rialachán (AE) Uimh. 182/2011.

Leasú 80

Togra le haghaidh treorach Airteagal 13 – teideal

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

Forfheidhmiú

Leasú

Forfheidhmiú agus leigheasanna

Leasú 81

Togra le haghaidh treorach
Airteagal 13 – mír 1

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

1. Áiritheoidh na Ballstáit go mbeidh modhanna leormhaithe éifeachtacha ar fáil chun a áirithiú go gcomhlíonfar an Treoir seo.

Leasú 82

Togra le haghaidh treorach
Airteagal 13 – mír 2 – pointe b

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

(b) forálacha trína bhféadfaidh comhlachtaí poiblí nó comhlachais phríobháideacha, eagraíochtaí príobháideacha nó eintitis dhlíthiúla eile ag a bhfuil leas dlisteanach i gcomhlíonadh fhorálacha na Treorach seo a áirithiú gníomhaíocht a dhéanamh i gcomhréir leis an dlí náisiúnta agus leis na nósanna imeachta náisiúnta os comhair na gcúirteanna nó os comhair na gcomhlachtaí inniúla riaracháin thar ceann duine faoi mhíchumas nó chun tacú leis nó léi, lena chead nó lena cead, in aon imeachtaí breithiúnacha nó riaracháin arna soláthar chun oibleagáidí faoin Treoir seo a fhorfheidhmiú.

Leasú 83

Togra le haghaidh treorach
Airteagal 13 – mír 2 – pointe b a (nua)

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

1. Áiritheoidh na Ballstáit go mbeidh modhanna leormhaithe éifeachtacha ar fáil chun a áirithiú go gcomhlíonfar agus go bhforfheidhmeofar an Treoir seo.

Leasú

Leasú

(b) forálacha trína bhféadfaidh comhlachtaí poiblí amhail comhlachtaí comhionannais nó comhlachais phríobháideacha, eagraíochtaí go háirithe eagraíochtaí ionadaíocha daoine faoi mhíchumas nó eintitis dhlíthiúla eile, ag a bhfuil leas dlisteanach i gcomhlíonadh fhorálacha na Treorach seo a áirithiú, caingean a thabhairt i gcomhréir leis an dlí náisiúnta agus leis na nósanna imeachta náisiúnta os comhair na gcúirteanna nó os comhair na gcomhlachtaí inniúla riaracháin thar ceann duine faoi mhíchumas nó chun tacú leis, lena fhorfheidhmiú, in aon imeacht breithiúnach nó riaracháin arna soláthar chun oibleagáidí faoin Treoir seo a fhorfheidhmiú.

(ba) forálacha faoina bhfuil ceart chun sásaimh ag daoine faoi mhíchumas, lena n-áirítear cúiteamh leormhaith, i gcásanna sárúithe ar a gcearta a eascraíonn as an Treoir seo.

Leasú 84

**Togra le haghaidh treorach
Airteagal 13 – mír 2 a (nua)**

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

Leasú

2a. *Áiritheoidh na Ballstáit go gcomhlíonfaidh ceapadh agus cur chun feidhme na bhforálacha dá dtagraítear i mír 2 prionsabal na cóiríochta réasúnaí do dhaoine faoi mhíchumas.*

Leasú 85

**Togra le haghaidh treorach
Airteagal 14 – mír 1**

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

Leasú

1. Déanfaidh na Ballstáit na rialacha a bhaineann leis na pionóis is infheidhme maidir le sárúithe ar na forálacha náisiúnta arna nglacadh de bhun na Treorach seo a leagan síos agus glacfaidh siad gach beart is gá lena áirithiú go gcuirfear chun feidhme iad.

1. Déanfaidh na Ballstáit na rialacha a bhaineann leis na pionóis is infheidhme maidir le húdaráis phoiblí nó oibreoirí príobháideacha i leith sárúithe ar na forálacha náisiúnta arna nglacadh de bhun na Treorach seo a leagan síos agus glacfaidh siad na bearta uile is gá chun a áirithiú go gcuirfear chun feidhme iad.

Leasú 86

**Togra le haghaidh treorach
Airteagal 14 – mír 2**

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

Leasú

2. Ní mór na pionóis dá bhforálfar a bheith éifeachtach, comhréireach agus athchomhairleach agus ní mór gníomhaíocht feabhais éifeachtach a bheith ag gabháil leo.

2. Ní mór na pionóis dá bhforálfar a bheith éifeachtach, comhréireach agus athchomhairleach agus ní mór gníomhaíocht feabhais éifeachtach a bheith ag gabháil leo i bhfoirm fineálacha nó cúiteamh leormhaith a íoc.

Leasú 87

**Togra le haghaidh treorach
Airteagal 15 – mír 1 – fohír 1 a (nua)**

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

Leasú

Bunóidh gach Ballstát suíomh gréasáin tiomnaithe aonair ina gcuirfear na coinníollacha speisialta nó an chóir fhabhrach a thairgeann a n-údaráis phoiblí i dtoll a chéile agus áiritheoidh siad go mbeidh an fhaisnéis sin cothrom le dáta. Féadfaidh na Ballstáit faisnéis faoi na coinníollacha speisialta nó an chóir fhabhrach a thairgeann oibreoírí príobháideacha ar an suíomh gréasáin a éascú freisin, i gcás ina mbeidh sí ar fáil. Beidh an suíomh gréasáin ar fáil i dteangacha oifigiúla na mBallstát, i dteangacha comharthaíochta náisiúnta agus idirnáisiúnta le haghaidh inneachar fuaime agus físe, i bhformáidí inrochtana soléite, i mBéarla agus in aon teanga ábhartha eile de réir mar a chinnfidh an Ballstát.

Leasú 88

**Togra le haghaidh treorach
Airteagal 15 – mír 1 a (nua)**

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

Leasú

1a. Áiritheoidh na Ballstáit, i gcás inarb infheidhme, go ndéanfaidh oibreoírí seirbhísí iompair trasteorann do phaisinéirí faisnéis shoiléir a sholáthar do phaisinéirí a bhfuil Cárta Míchumais Eorpach acu faoi na coinníollacha speisialta nó an chóir fhabhrach is infheidhme i gcodanna éagsúla de na hoibríochtaí.

Leasú 89

**Togra le haghaidh treorach
Airteagal 15 – mír 2**

2. Spreagfaidh na Ballstáit oibreoírí príobháideacha nó údaráis phoiblí chun coinníollacha speisialta nó cóir fhabhrach a sholáthar go deonach do dhaoine faoi mhíchumas.

2. Tacóidh na Ballstáit le hoibreoírí príobháideacha nó le húdaráis phoiblí agus spreagfaidh siad iad chun coinníollacha speisialta nó cóir fhabhrach a sholáthar go deonach do dhaoine faoi mhíchumas sa réimse is leithne is féidir de sheirbhísí, gníomhaíochtaí eile agus saoráidí eile.

Go háirithe, tacóidh na Ballstáit le hoibreoírí príobháideacha agus le húdaráis phoiblí agus spreagfaidh siad iad trí, inter alia, faisnéis a sholáthar agus dea-chleachtais a mhalartú maidir le coinníollacha speisialta nó cóir fhabhrach a d'fhéadfaí a thairiscint agus trí oiliúint maidir le feasacht ar mhíchumas a sholáthar chun ábharthacht, éifeachtacht agus cuimsitheacht aon choinníll speisialta nó aon chóra fabhraí a thairgtear a áirithiú. Áiritheoidh na Ballstáit go ndéanfar na bearta uile sin i gcomhpháirtíocht le daoine faoi mhíchumas agus lena n-eagraíochtaí ionadaíocha.

Leasú 90

**Togra le haghaidh treorach
Airteagal 15 – mír 3**

3. Déanfar an fhaisnéis dá dtagraítear i mír 1 den Airteagal seo a chur ar fáil saor in aisce ar bhealach soiléir, cuimsitheach, soláimhsithe agus ar bhealach atá inrochtana go héasca, lena n-áirítear trí shuíomh gréasáin oifigiúil na n-oibreoírí príobháideacha nó na n-údarás poiblí i gcás ina mbeidh sé ar fáil, nó ar bhealaí oiriúnacha eile, i gcomhréir leis na ceanglais inrochtaineachta ábhartha le haghaidh seirbhísí a leagtar amach in Iarscríbhinn I a ghabhann le Treoir (AE) 2019/882.

3. Déanfar an fhaisnéis dá dtagraítear i míreanna 1 agus 1a den Airteagal seo a chur ar fáil saor in aisce ar bhealach soiléir, cuimsitheach, soláimhsithe agus ar bhealach atá inrochtana go héasca, lena n-áirítear trí shuíomh gréasáin oifigiúil na n-oibreoírí príobháideacha nó na n-údarás poiblí i gcás ina mbeidh sé ar fáil, nó ar bhealaí oiriúnacha eile, i gcomhréir leis na ceanglais inrochtaineachta ábhartha le haghaidh seirbhísí a leagtar amach in Iarscríbhinn I a ghabhann le Treoir (AE) 2019/882 gan dul thar leibhéal castachta atá níos airde ná leibhéal B1

(idirmheánach) de Chreat Comhchoiteann
Tagartha Eorpach le haghaidh Teangacha
de chuid Chomhairle na hEorpa.

Leasú 91

**Togra le haghaidh treorach
Airteagal 15 a (nua)**

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

Leasú

Airteagal 15a

***Suíomh gréasáin an Aontais le haghaidh
an Chárta Michumais Eorpaigh agus an
Chárta Páirceála Eorpaigh do dhaoine
faoi mhíchumas***

***1. Faoin ... [x mí ó dháta theacht i
bhfeidhm na Treorach seo], cuirfidh an
Coimisiún suíomh gréasáin tiomnaithe
aonair de chuid an Aontais (suíomh
gréasáin an Aontais) ar bun. Beidh an
méid seo a leanas ar shuíomh gréasáin an
Aontais:***

***(a) an fhaisnéis dá dtagraítear in
Airteagal 9a;***

***(b) faisnéis ábhartha a bhaineann leis
na coinníollacha agus saoráidí páirceála
is infheidhme mar a shainmhínítear ar an
leibhéal áitiúil, réigiúnach nó náisiúnta i
ngach Ballstát;***

***(c) tairseach dhigiteach inrochtana
trínar féidir rochtain a fháil ar na
suíomhanna gréasáin náisiúnta dá
dtagraítear in Airteagal 15(1).***

***Áiritheoidh na Ballstáit go soláthróidh na
húdaráis phoiblí an fhaisnéis dá
dtagraítear i bpointí (a) agus (b) den
chéad fhomhír do shuíomh gréasáin an
Aontais agus go ndéanfaidh siad an
fhaisnéis sin a thabhairt cothrom le dáta i
gcás inar gá.***

***2. Beidh suíomh gréasáin an Aontais
ar fáil i ngach ceann de theangacha
oifigiúla an Aontais, i dteanga
chomharthaíochta idirnáisiúnta agus i***

dteangacha comharthaíochta náisiúnta na mBallstát agus beidh sé ar fáil i bhformáidí inrochtana soléite, i gcomhréir leis na ceanglais inrochtaineachta ábhartha le haghaidh seirbhísí a leagtar amach in Iarscríbhinn I a ghabhann le Treoir (AE) 2019/882 Beidh an fhaisnéis dá dtagraítear san Airteagal seo sothuigthe, gan dul thar leibhéal castachta atá níos airde ná leibhéal B1 (idirmheánach) de Chreat Comhchoiteann Tagartha Eorpach le haghaidh Teangacha de chuid Chomhairle na hEorpa.

Leasú 92

Togra le haghaidh treorach Airteagal 16 – mír 1

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

1. Faoin ll/mm/bb [3 bliana i ndiaidh dháta chur i bhfeidhm na Treorach seo], agus gach 5 bliana ina dhiaidh sin, cuirfidh an Coimisiún tuarascáil ar chur i bhfeidhm na Treorach seo faoi bhráid Pharlaimint na hEorpa, na Comhairle, Choiste Eacnamaíoch agus Sóisialta na hEorpa agus Choiste na Réigiún.

Leasú

1. Faoin ll/mm/bb [2 bhliain ó dháta chur i bhfeidhm na Treorach seo], agus gach 4 bliana ina dhiaidh sin, cuirfidh an Coimisiún tuarascáil ar chur i bhfeidhm na Treorach seo faoi bhráid Pharlaimint na hEorpa, na Comhairle, Choiste Eacnamaíoch agus Sóisialta na hEorpa agus Choiste na Réigiún.

Leasú 93

Togra le haghaidh treorach Airteagal 16 – mír 2

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

2. Tabharfar aghaidh sa tuarascáil, inter alia, i bhfianaise forbairtí sóisialta, ar úsáid an Chárta Míchumais Eorpaigh agus an Chárta Páirceála Eorpaigh do dhaoine faoi mhíchumas d'fhonn measúnú a dhéanamh ar an ngá atá leis an Treoir seo a athbhreithniú.

Leasú

2. Tabharfar aghaidh sa tuarascáil, inter alia, i bhfianaise forbairtí sóisialta, eacnamaíocha agus teicneolaíocha agus forbairtí ábhartha eile, ar úsáid an Chárta Míchumais Eorpaigh agus an Chárta Páirceála Eorpaigh do dhaoine faoi mhíchumas, ar a mhéid a baineadh amach cuspóirí na Treorach seo lena cur chun feidhme agus ar a idirghníomhú le

gníomhartha dlí ábhartha eile de chuid an Aontais d'fhonn measúnú a dhéanamh ar an ngá atá leis an Treoir seo a athbhreithniú. *Áireofar sa tuarascáil measúnú ar úsáid an chárta maidir le hinaistritheacht i réimse na sochar slándála sóisialta, na cosanta sóisialta agus an chúnaimh shóisialta sna cásanna dá dtagraítear in Airteagal 2(2a).*

Áireofar sa tuarascáil freisin anailís ó thaobh gné thrasnach agus comhionannas inscne de ar thionchar na Treorach seo ar shaorghluaiseacht daoine faoi mhíchumas a bhfuil féiniúlachtaí trasnacha acu, go háirithe mná agus cailíní. Déanfar meastóireacht sa tuarascáil freisin ar éifeachtacht na mbeart dreasachta arna soláthar ag na Ballstáit do sholáthraithe seirbhíse faoi Airteagal 5(2).

Leasú 94

Togra le haghaidh treorach Airteagal 16 – mír 4

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

4. Cuirfear san áireamh sa tuarascáil ón gCoimisiún dearchtaí daoine atá faoi mhíchumas, páirtithe leasmhara eacnamaíocha agus eagraíochtaí neamhrialtasacha ábhartha, lena n-áirítear eagraíochtaí a dhéanann ionadaíocht do dhaoine atá faoi mhíchumas.

Leasú

4. Cuirfear san áireamh sa tuarascáil ón gCoimisiún dearchtaí daoine faoi mhíchumas, eagraíochtaí neamhrialtasacha ábhartha, go háirithe eagraíochtaí a dhéanann ionadaíocht do dhaoine faoi mhíchumas chomh maith le geallsealbhóirí eacnamaíocha.

Leasú 95

Togra le haghaidh treorach Airteagal 18 – mír 1

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

1. Déanfaidh na Ballstáit na dlíthe, rialacháin agus forálacha riaracháin is gá chun an Treoir seo a chomhlíonadh a ghlacadh agus a fhoilsiú faoin ll/mm/bb

Leasú

1. Déanfaidh na Ballstáit na dlíthe, rialacháin agus forálacha riaracháin is gá chun an Treoir seo a chomhlíonadh a ghlacadh agus a fhoilsiú faoin ll/mm/bb

[laistigh de 18 mí i ndiaidh theacht i bhfeidhm na Treorach seo] ar a dhéanaí. Cuirfidh siad téacs na bhforálacha sin in iúl don Choimisiún láithreach.

Leasú 96

Togra le haghaidh treorach Airteagal 18 – mír 2

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

2. Cuirfidh siad na forálacha sin i bhfeidhm ón ll/mm/bb [30 mí ó dháta theacht i bhfeidhm na Treorach seo].

Leasú 97

Togra le haghaidh treorach Iarscríbhinn I – mír 2

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

CÚL Faisnéis náisiúnta sa teanga náisiúnta nó sna teangacha náisiúnta atá le cinneadh ag an mBallstát eisiúna.

Leasú 98

Togra le haghaidh treorach Iarscríbhinn II – mír 3 – pointe b – fleasc 1

Téacs arna mholadh ag an gCoimisiún

– i gceannlitreacha, na focail ‘Cárta Páirceála Eorpach do dhaoine faoi

[laistigh de 12 mhí ó dháta theacht i bhfeidhm na Treorach seo] ar a dhéanaí. Cuirfidh siad téacs na bhforálacha sin in iúl don Choimisiún láithreach.

Leasú

2. Cuirfidh siad na forálacha sin i bhfeidhm ón ll/mm/bb [24 mhí ó dháta theacht i bhfeidhm na Treorach seo].

Leasú

CÚL Faisnéis náisiúnta sa teanga náisiúnta nó sna teangacha náisiúnta atá le cinneadh ag an mBallstát eisiúna. ***Tabharfaidh na Ballstáit an rogha do dhaoine faoi mhíchumas, agus iarratas ar an gcárta á dhéanamh acu chuig na húdaráis ábhartha, siombailí ábhartha a thaispeáint ar an gcárta chun cineál na cóiríochta réasúnaí atá ag teastáil uathu a léiriú. Forbróidh an Coimisiún treoirlínte le haghaidh pictagraim chomhchoiteanna lena léirítear cineálacha éagsúla cúnaimh.***

Leasú

– i gceannlitreacha, na focail ‘Cárta Páirceála Eorpach do dhaoine faoi

mhíchumas' i dteanga nó i dteangacha an Bhallstáit a bhfuil an cárta á eisiúint aige; i ndiaidh spás oiriúnach, beidh na focail le feiceáil i gcló beag i dteangacha eile an Aontais Eorpaigh;

mhíchumas' i dteanga nó i dteangacha an Bhallstáit a bhfuil an cárta á eisiúint aige agus in braille agus úsáid á baint as toisí an chóid Marburg; i ndiaidh spás oiriúnach, beidh na focail le feiceáil i gcló beag i dteangacha eile an Aontais Eorpaigh;